

horitzons nous

N° 30

Segon i tercer trimestres de 1975

**El deute envers el Viet Nam,
per G. López Raimundo**

Dossier Portugal

Cristians i militància comunista

Pena de mort

Català i lluita per la democràcia

PUBLICACION TRIMESTRAL

Declarada lícita su publicación en lo relativo a la cultura y la educación, según dictamen de la Secretaría de Educación Pública, comunicado en Oficio n° 581, de fecha 22 de agosto de 1962.

SUMARI

	pàg.
EDITORIALS	
Antiterrorisme o terrorisme d'estat	1
Una llengua, una cultura, un congrés	4
EL PENSAMENT I L'ACCIÓ	
El deute universal envers el Viet Nam, per G. López Raimundo	8
DOSSIER PORTUGAL, Presentació	13
Portugal: cap al socialisme, per Enric Simó	17
Sobre les eleccions portugueses, per Ernest Martí	24
L'onze de març i la CIA	35
Nota de darrera hora	36
Els cristians i la militància comunista, per Carles Riba	38
Sobre la pena de mort, per L.L.	42
Xirinacs, candidat al Nobel de la Pau	58
La llengua catalana i la lluita per la democràcia, per Ramon Roig	61
LES LLETRES	
Els dos primers números d'"Els Marges", per F. Vallverdú	65
DOCUMENTS	
Manifest de la reconciliació, de la Junta Democràtica d'Espanya	69
Per una acció democràtica nacional. Declaració del CE del PSUC	75

Antiterrorisme o terrorisme d'estat

Altra vegada la dictadura ha hagut de decretar l'estat d'excepció a Euskadi per enfrontar-se amb la creixent mobilització del poble basc. Els executors de la política feixista del règim havien arribat a creure que amb les eines de les quals disposaven per a mantenir l'ordre públic (increment de les forces repressives, manteniment de les jurisdiccions especials, arrest substitutori, etc.) n'hi havia prou i que no caldria més tornar a "l'excepció", però la dinàmica de les lluites populars ha desbordat qualsevol previsió repressiva integradora del règim i aquest ha tornat a fer servir altra vegada els nivells més greus de la repressió. Les forces "d'ordre públic" han allargat la llista de crims (Ondarroa, Guernica, etc.) ajudats per les accions parapoliciaques de la barbàrie de l'extrema dreta no uniformada. Així s'ha palesat que la violència quotidiana neix de la supervivència d'un règim opressor que per mantenir l'ordre ha de recórrer al desordre, que amb l'excusa de les "minories subversives" intensifica l'acció de tot el seu aparell de força reduint cada dia més la funció d'aquest al pur terror o allò que és pitjor, al terrorisme institucionalitzat.

La situació al País Basc ha posat de nou en primeríssim pla el problema de les nacionalitats dins l'Estat Espanyol. El règim enfront de la composició plurinacional de l'Estat, i d'acord amb els seus principis originaris d'imperialisme feixista, només sap donar una resposta a aquest problema: l'uniformització forçada, la persecució de tot vestigi nacionalitari, basc, gallec o català, considerats com a seriosos reptes al sistema dictatorial. L'estat d'excepció al País Basc és el darrer grau d'aquesta resposta. No podem esperar altres tipus de tractament de la qüestió des d'unes institucions creades i mantingudes per a la negació de qualsevol llibertat nacional dels diversos pobles al si de l'Estat Espanyol. Però, per això mateix, i davant de la creixent conscienciació nacional d'aquests pobles, davant de la gran reivindicació nacional i democràtica que es veu cada dia més eixamplada al si d'aquests pobles, la tradicional política d'anorreament de les nacionalitats es veu progressivament impotent per fer front a aquestes reivindicacions i, en últim extrem, ha de prendre aquests trets d'excepció que en definitiva confirmen la justesa dels objectius populars: el trencament democràtic, les llibertats polítiques i el reconeixement del dret d'autodeterminació per aquestes nacionalitats.

Però la política que hi ha darrera de l'estat d'excepció va més enllà dels límits del País Basc, com ho posa de manifest la Llei Antiterrorisme posada en vigor a tot el territori estatal a finals d'agost. Aquesta llei, autèntic estat d'excepció il·limitat, cerca la creació d'un clima de frustració i impotència entre totes les capes populars per a garantir, com sigui, la dictadura i la continuïtat del franquisme quan s'endegui el procés successori.

Per això mateix és la constatació del fracàs d'un règim que té l'excepció com a regla, i la pitjor hipoteca que ha de pesar sobre el juancarisme, si arriba a ser instaurat, a manera de pecat original.

Euskadi, poble de l'estat que ha sofert amb major intensitat el pes de la bota feixista, ha sabut respondre a l'agressió amb l'eina de què disposa el moviment popular enfront de la dictadura, amb la mobilització popular. Les accions de masses realitzades el dia 11 de juny en ple estat d'excepció, amb les presons plenes de patriotes i lluitadors bascs, amb el soroll de les metralladores i les bombes de la reacció encara retrunyint pels seus carrers, amb el vivíssim record de totes les víctimes de la repressió, han estat la millor prova que la repressió no aconsegueix els seus fins, sinó els contraris. El mateix passarà amb la Llei Antiterrorisme i amb tota l'ofensiva desfermada pel règim, les forces repressives i la policia paral·lela.

Nosaltres com a comunistes catalans hem de comprendre el bàsic interès que tenen aquests esdeveniments per a la nostra lluita. En primer lloc conscienciació, solidaritat i mobilització popular com a principal instrument per aturar l'acció repressiva i en segon lloc explicació dels objectius nacionals d'aquesta lluita per estendre a tots els nivells del nostre poble l'alternativa política i aproximar el dia de la llibertat.

Una llengua, una cultura, un congrés

Estem participant en un procés de ressorgiment de la identitat col·lectiva catalana. Diversos esdeveniments dels darrers mesos han potenciat la reivindicació nacional catalana reforçant el seu paper en el si de les discussions i dels moviments populars. La resposta popular a les negatives dels ajuntaments de Barcelons i Girona a subvencionar l'ensenyament de la llengua catalana, l'extensió progressiva de la reivindicació de l'ús oficial d'aquesta llengua, les innumbrables setmanes de cultura catalana celebrades per tot arreu de la nostra geografia, etc., són fites que marquen el creixement d'aquest moviment reivindicatiu. En aquest sentit creiem que no es exagerat afirmar que la iniciativa d'anar cap a un congrés de Cultura Catalana, el gran nombre d'adhesions a aquesta iniciativa, el mateix inici del procés, pot ser el procés més important endegat pel nostre poble d'encà de la desfeta de 1.939.

Anar cap a la celebració d'un congrés d'una cultura seria estrany en moltes de les cultures europees; però, justament en el cas català o en el de

qualsevulla altra cultura nacional oprimida indica, la anormalitat sota la qual es desenvolupa. En un principi i des de determinats ambients se n'ha dit congrés de defensa, per subratllar aquesta anormalitat, però en un sentit passiu, de tradició, de certa nostàlgia de glòries passades, de reducció o reducte cultural antropològic a conservar en un museu; en definitiva, en un sentit de continuació del caràcter de "cultura consentida" a nivell d'erudits o de "cultura de peatge", totalment promoguda per la iniciativa privada, que és la situació a la qual el règim voldria mantenir-la. Enfront d'això creiem que aquest ha de ser un congrés primordialment d'atac, per fer progressar la cultura catalana, per fer-la avançar en la conquesta d'espais polítics cap a la democratització de tota la nostra societat. L'exemple de la reivindicació de l'ús oficial de la llengua catalana, com un pas més dins de les reivindicacions nacionals, ens ha de fer entendre la necessitat d'anar avançant en aquest procés sabedors de que només dins un marc de llibertats polítiques podem assolir el màxim plantejament de les nostres llibertats nacionals.

Aquest congrés és ja, a hores d'ara, i malgrat totes les maniobres o pretensions contràries, un congrés polític, un congrés polititzat, com deia la Mª Aurèlia Campmany al col·loqui al col·legi d'Advocats de Barcelona, des del primer d'abril del 1939.

En aquest congrés hem de continuar la recerca sobre la definició de la nostra identitat col·lectiva, sobre la dimensió cultural com a patrimoni comú de tota una societat malgrat el seu divers ús per les diverses classes socials. Assenyalant, com diu el text oficial del Secretariat provisional del con

grés, les llacunes i deficiències d'aquesta cultura per poder arribar a la definició de les polítiques culturals d'alternativa a l'actual situació d'opressió i per una futura política cultural democràtica. Per últim, en un sentit cultural amplíssim sense cap limitació, amb participació de "tots els catalans", fugint de l'eruditisme o l'academicisme com a elements dominants del congrés.

Per evitar tota mena d'exclusions en aquest procés de celebració del congrés, hem de saber integrar tots els sectors socials, penetrant en aquells que encara no hem treballat i explicant-ho allà on més podem contribuir en aquesta conscienciació, en els sectors immigrants especialment, arribant a tota mena d'institucions (exèrcit, per exemple) malgrat les dificultats que això implica.

El congrés tampoc pot ser limitatiu en un sentit territorial. En primer lloc no pot ser només el congrés dels barcelonins, deixant-nos arrossegar pel desequilibri de la nostra capital i ignorant les realitats i els processos culturals de les nostres comarques. En segon lloc, com a Congrés de Cultura Catalana no pot ser un congrés només del Principat, ja que la cultura catalana té un àmbit més ampli, com és el dels Països Catalans. A més així no defineix l'afirmació manifesta dels mateixos valencians (per exemple, el recentment publicat manifest "Nosaltres, ciutadans del País Valencià") i dels illencs per ser presents al Congrés. Per tant, ha de ser el congrés de tots els Països Catalans. La unitat lingüística i cultural s'ha de traduir en un mateix procés, dins el Congrés, de convergència de totes les aspiracions i reivindicacions per assolir

un nivell màxim d'expressió cultural dels nostres pobles.

Per últim, aquest Congrés, que ja ha començat en quantitat de manifestacions organitzades des de totes les bases socials, ha de representar un procés obert, democràtic en el seu funcionament, i que no pot aturar-se, en el sentit just d'aquest plantejament, fins el moment de la conquesta de les llibertats democràtiques i nacionals.

El deute universal envers el Viet-Nam

per G. López Raimundo

Segons les agències d'informació més d'un milió de persones van prendre part a la desfilada amb què el 16 de maig darrer es va celebrar a Saigon el final victorios de la guerra del poble vietnamès per la seva independència. Els periòdics diuen que els manifestants duïen grans retrats d'HO CHI MINH i banderes del Nord i del Sud, que la mainada desfilava ballant dances nacionals i que, a la presidència, de l'acte, s'hi mesclaven els dirigents del Govern Revolucionari Provisional de Viet-Nam del Sud i de la República Democràtica del Viet-Nam. Tots ells es veïen desbordats de joia per haver reconquerit la pau a la qual han seguit esdeveniments altament esperançadors: l'adhesió de gran part dels militars derrotats al Govern Revolucionari Provisional, la dissolució de l'anomenada Tercera Força amb seu a París i l'anunci d'eleccions lliures amb què el po-

ble del Sud i del Nord es podrà pronunciar sobre la reunificació del país.

L'alegria del poble vietnamès es comprèn i s'explica donat que la seva victòria és el resultat de més de trenta anys de guerra -pràcticament ininterrompuda contra els exèrcits invasors dels més poderosos Estats imperialistes: França, Japó, Estats Units- i d'un segle de resistència activa a la dominació colonial francesa.

Quan HO CHI MINH va tornar de l'exili, en 1.941, per posar-se al capdavant de la lluita nacional contra els ocupadors, difícilment es podia preveure que, un cop derrotats els invasors japonesos en la guerra mundial, França intentaria el restabliment de la seva dominació colonial i que la República Democràtica del Viet-Nam -proclamada per HO CHI MINH el 2 de setembre del 1.945- hauria de lluitar acarnissadament contra els invasors francesos fins derrotar-los en 1.945 a Dien Bien Fu i, a continuació, contra el cos expedicionari nord-americà que en un moment donat arribà a sumar més de 600.000 homes i a comptar amb la més gran potència de foc, mai no acumulada en cap altra guerra.

Es sabut que els Estats Units llançaren sobre el Viet-Nam 8 milions de tones de bombes, tres vegades més del total llançat pels aliats durant la segona guerra mundial a totes les zones d'operacions. Mai no oblidaré les terribles marques deixades pels bombardeigs ianquis a Hanoi, Haifong i altres ciutats que vaig visitar pel gener del 1.974, ni la referència que ens varen donar els camaradès vietnamesos: a tot el territori de Viet-Nam -solcat per múltiples i caudalosos rius-, els bombardeigs no hi van

deixar dempeus ni un sol pont de més de quatre metres d'amplària.

Però el David vietnamès, a base d'heroisme i per severància (el 1.973 tres de cada quatre treballadors eren dones perquè els homes havien mort en gran nombre o eren a l'exèrcit), ha derrotat i expulsat del seu territori al Goliat ianqui, el qual ha perdut al Viet-Nam la primera guerra de la seva història.

La victòria del poble vietnamès ha provocat un canvi fonamental en la situació internacional. Recordem que els Estats Units han intervingut al Viet Nam en funció de la seva anomenada estratègia global, dirigida en primer terme a encerclar Xina i la U.R.S.S. i a preparar una guerra exterminadora contra el món socialista i, en segon lloc, a protegir els règims reaccionaris i dictatorials de tots els continents contra l'aspiració creixent dels pobles a la llibertat i al socialisme.

El fracàs dels Estats Units al Viet-Nam allunya el perill de guerra termo-nuclear i serveix de base a la consolidació de la coexistència pacífica, entesa no pas com a respecte del "statu quo", sinó com el marc en el qual es lliuren avun la lluita de classes a nivell mundial i la batalla de cada poble per les seves independència i sobirania nacionals.

Les derrotes al Viet-Nam resulten ésser el millor calmant contra la febre agressora del Pentàgon i han ajudat a desenrotllar la consciència antiimperialista del poble dels Estats Units. James Reston va escriure al "The New York Times": "La més gran il.lusió nord-americana, és a dir, el fet que els diners i les màquines poden resoldre tots els pro-

blesmes, s'ha esvanit a les jungles del sud-est asiàtic."

El paper dels Estats Units en tant que líder del camp imperialista s'ha reduït al baix nivell actual gràcies essencialment a l'heroisme dels vietnamesos. L'un darrera l'altre, els aliats dels Estats Units s'han anat distanciant de la intervenció nord-americana al Viet-Nam i molts d'aquells han arribat a adoptar una actitud d'oposició oberta a l'agressió. En aquesta actitud, hi han influït no solament les desfetes militars i l'horror causat pels bombardeigs ianquis, sinó també raons econòmiques. Els centenars de milers de dòlars gastats pels Estats Units en la guerra van provocar una inflació sense precedents, que es va estendre als altres països capitalistes i es va convertir en una de les causes que han originat la fallida del sistema monetari i l'agudització accelerada de la crisi general del capitalisme.

D'altra banda, l'exemple vietnamès ha estimulat decisivament l'anomenada rebel·lió del tercer món que ha imposat un canvi fonamental en la correlació de forces a nivell mundial, avui molt més favorable al camp antiimperialista que quan els Estats Units van començar la seva intervenció al Viet-Nam.

No és aventurat afirmar que, si la guerra no s'ha generalitzat a l'Orient Mitjà i no hi va haver intervenció militar directa dels Estats Units a Cuba o contra els moviments antidictatorials de Grècia i Portugal, això és degut en gran part a l'experiència vietnameses, que va refredar les febriles pretensions d'hegemonia mundial dels imperialistes ianquis.

Tots els pobles de la terra estem en deute amb el poble vietnamès, el qual enfronta ara una tasca immensa de reconstrucció.

Durant la nostra visita, pel gener del 1.974, els dirigents vietnamesos ens van dir que el seu objectiu intern en aquest període consistia en aconseguir que no hi hagués al Viet-Nam ningú que passés gana ni cap noi sense escola.

Però l'alliberament del Sud fa més grans les necessitats del país. Els americans han aplicat la tàctica de terra cremada fins i tot al camp i això exigirà esforços enormes de construcció abans d'arribar a produir els aliments necessaris per al manteniment dels milions de persones concentrades a Saigon i a les altres ciutats.

Per consegüent, la solidaritat amb el Viet-Nam no sols cal que sigui mantinguda, sinó que s'ha d'intensificar.

"Mundo Obrero" ha donat compte que, el 18 d'abril, una delegació del Partit Comunista d'Espanya en la qual figurava el camarada Azcàrate, va lliurar a l'embaixador de la República Democràtica del Viet-Nam a París un milió quinze mil cinc-cents pessetes col·lectades a Madrid. Es una notícia que ens emplena de legítim orgull. Però això no basta. Fins i tot en les nostres circumstàncies podem fer més i hem de fer-ho. Per tot el que devem al Viet-Nam i per tal de contribuir a l'enfortiment de la solidaritat internacional amb els que ocupen les primeres trinxeres en la batalla contra l'imperialisme, condició essencial per al manteniment de la pau i per la victòria mundial del socialisme.

Gregori López Raimundo
20 de maig de 1.975

DOSSIER PORTUGAL

Presentació

La revolució portuguesa del 25 d'abril de 1.974 i la seva evolució posterior constitueixen un fet d'una gran importància, que ha de tenir conseqüències immediates sobre els restants pobles ibèrics.

Els comunistes catalans, des de les planes de TREBALL, van manifestar immediatament la nostra alegria per la caiguda de la dictadura salazarista. La vam valorar com una victòria no sols per al poble portuguès, sinó també per a la causa de la democràcia a Europa i, molt particularment, com un element accelerador del final del franquisme.

L'evolució posterior ha portat a un avenç extremadament ràpid de les forces democràtiques avançades, que s'han beneficiat dels successius intents de les forces conservadores i reaccionàries per aturar, frenar o liquidar el procés de transformacions iniciades.

La primera preocupació dels comunistes i demòcrates de Catalunya i de tot Espanya és que es consoli di i avanci la democràcia a Portugal, que la desfeita del feixisme sigui cada dia més irreversible, que s'avanci en la construcció del socialisme. Els co-

munistes considererem un deure primordial donar tot el nostre suport entusiasta als esforços del poble portuguès en aquesta direcció.

La geografia obliga els pobles d'Espanya a una solidaritat particularment activa perquè el territori espanyol pot ser base de tota mena d'intents conspiratius, polítics i militars, contra la jove democràcia portuguesa. Contra tals intents, hem de posar en obra la màxima vigilància i tota la nostra tensió combativa.

De moment, i davant de la campanya de tergiversacions que comença a desplegar-se entorn de la revolució portuguesa, ens cal recollir la màxima informació possible i difondre-la entre el nostre poble, tot intentant entendre la situació portuguesa en la seva particularitat.

Davant dels fets de Portugal és fàcil de caure en la transposició simplista d'experiències al nostre país. La similitud del punt de partida -dues dictadures feixistes germanes- s'hi pot prestar. Però les diferències entre Portugal i Espanya són prou evidents perquè calgui evitar aquest parany. Ja al moment de la caiguda del salazarisme, tot subratllant les similituds, els comunistes indicàvem que la fi del franquisme vindria previsiblement per vies força diferents, i en particular per un paper molt diferent dels moviments de masses i de les Forces Armades. La diferenciació pot fer-se extensiva a molts altres aspectes de les respectives situacions, i també a les formes que, sens dubte, adoptarà la conquesta i consolidació de la democràcia i la construcció del socialisme a cadascun dels dos estats.

El PCE i el PSUC s'han esforçat durant els darrers anys per definir una línia pròpia de marxa al socialisme adaptada a les condicions actuals d'Espanya i de Catalunya. La definició de la línia pròpia ha anat lligada a una actitud crítica -i autocrítica- davant dels mètodes i les realitzacions del moviment comunista internacional, molt condicionats pel fet que fins ara el socialisme ha triomfat únicament en països endarrerits del punt de vista industrial. Portugal és un país a cavall entre Europa i el "Tercer Món", i la revolució portuguesa es veurà confrontada a problemes força diferents dels que haurem de resoldre els espanyols (i més encara els catalans). De la mateixa manera que hem refusat el mimetisme d'altres revolucions, haurem d'evitar que l'entusiasme que provoquin en nosaltres els canvis a Portugal -sempre suposant, naturalment, que no es vegin estroncats per cap intent reaccionari- no es tradueixi en reaccions mimètiques que ens puguin fer retrocedir en el nostre esforç no gens fàcil de definir una vida pròpia a la democràcia i al socialisme.

També caldrà evitar, quan pensem i parlem de Portugal, la trampa de jutjar els fets portuguesos a partir de les nostres preocupacions i les nostres necessitats "espanyoles" o "catalanes". Si no som capaços d'evitar-ho, correrem el risc que fàcilment ens pot portar a la incapacitat per fer front a la campanya de mixtificacions reaccionàries que ja està en marxa.

Si a Portugal es consolida la democràcia i s'instaura el socialisme, les conseqüències seran incalculables. Els canvis en la correlació de forces internacionals, polítiques i militars, tindran efec-

tes difícilment previsibles. S'obre davant nostre una nova etapa, exaltant, de transformacions polítiques i socials a la península i a tot Europa.

Les forces democràtiques i progressistes portugueses miren amb preocupació cap a Espanya. Ens hem de preparar a ser dignes dels nostres deures internacionalistes envers el poble de Portugal. I no oblidem que el millor ajut que podrem donar a Portugal és fer la revolució al nostre país, propòsit que depèn fonamentalment de la nostra capacitat per definir una via pròpia a la democràcia i al socialisme.

La Redacció.

Portugal: cap al socialisme

per Enric Simó

La contra-ofensiva desena-
denada a Portugal per les forces po-
pulars i pel Moviment de les Forces
Armades (MFA), després del fracassat
intent de cop dretà el passat 11 de
març, està obrint pas a una inequív-
oca marxa cap a formes socialistes al
país veí.

La nacionalització de la
banca i les assegurances, l'anuncia-
da intervenció estatal sobre el sòl
urbà, i la proximitat de la reforma
agrària suposen per a una economia
com la portuguesa -de coneguda hege-
monia del capital financer i de la
propietat latifundista-, mesures que
incorporen al sector públic més de la
meitat de l'economia de la nació.

D'altra banda, l'adopció
d'aquestes mesures és alhora signe
inconfusible del caràcter dels òr-
gans de poder decisius. És indubta-
ble que, en el marc de la provisiona-
litat en el qual es desenvolupen en-

cara els esdeveniments, aquests òr-
gans -i en particular, després de
l'onze de març, el Consell de la Re-
volució- prenen decisions que reflec-
teixen la voluntat de les classes po-
pulars. I que, tot i no poder parlar
amb propietat d'un "poder popular",
degut a les extremes peculiaritats
que coneix Portugal des del 25 d'a-
bril, les mesures adoptades pel po-
der expressen els interessos de les
àmplies masses, atacant de soca rel
els puntals del capital monopolista.

Intentarem, en el curt es-
pai d'aquestes pàgines, posar en re-
lleu les bases en les quals s'asseu
tot el procés. Amb la intenció de
proporcionar elements que permetin
d'explicar com s'ha pogut arribar,
en l'espai de menys d'onze mesos, a
les portes d'una democràcia popular,
partint d'una de les dictadures més
velles i cruentes que ha conegut la
història moderna de la humanitat. E-

lements que permetin reflexionar entorn d'alguns interrogants que avui presenta el nou curs polític i així enfilar-hi la lluita solidària, que sens dubte necessitarà el país veí, en la batalla que ara comença per tal de fugir de la zona d'influència i explotació de l'imperialisme nord-americà i de les provocacions dels cercles més reaccionaris del "Pentàgon" i l'OTAN. Solament una advertència prèvia: aquest és un article sobre Portugal, un Portugal tan concret com ho és per a nosaltres Catalunya o bé l'estat espanyol. Vull dir amb això que els esdeveniments portuguesos no seran aquí motiu de manipulació per avivar el foc cap al nostre procés d'alliberament polític i de lluita revolucionària. I no perquè no siguin lícits alguns paral·lelismes— entre tots els processos històrics n'hi ha—, sinó perquè entenem que el materialisme històric és, per sobre de tot, un mètode d'interpretació de realitats concretes que no ha de ser instrumentalitzat com s'ha fet des d'algun mitjà informatiu en particular en relació amb el debat sobre la "unicitat" sindical. Tant per part de la dreta com des de perspectives d'anàlisi fetes des de l'oposició.

CRISI SOCIAL I SITUACIÓ REVOLUCIONÀRIA

La interpretació del període històric que per a Portugal comença el 25 d'abril està lligada, tant en els orígens com en el ritme posterior dels esdeveniments, amb la profunda crisi econòmica, política i social que experimentarà la societat lusitana durant els anys seixanta.

Un brutal procés de concentració monopolista arrelat en unes estructures industrials i econòmiques raquítiques i dependents, des de finals dels cinquanta, suposa una expoliació sistemàtica de les classes populars que esdevindran indirectament— les principals protagonistes del canvi de règim. El proletariat urbà i rural es veu forçat a emigrar, sotmes a condicionaments d'explotació dràstica (és significatiu per exemple que no existís salari mínim abans del 25 d'abril). Una forta crisi de llocs de treball agrari es produeix al començament dels seixanta i els pocs nuclis industrials no poden absorbir-la. La petita i mitjana burgesia urbana i rural no en resultarà pas més afortunada. Cap d'aquestes capes es beneficia de l'explotació colonial, que està en mans d'un reduït nombre de monopolis aliats del capital internacional.

Les conseqüències socials i polítiques de tot el procés resultaran decisives. A partir de l'any cinquanta-vuit, el moviment obrer aconsegueix renovada preponderància. I en tota la dècada dels seixanta, l'oposició democràtica no deixa de colpejar el règim utilitzant hàbilment la plataforma que suposa la farsa electoral salazarista. L'any seixanta-dos representa d'altra banda la incorporació d'una forma ja massiva de l'estudiantat i especialment de la Universitat a la lluita anti-feixista. Al mateix temps també el bloc dominant experimenta les primeres esquerdes. Alguns sectors del capital industrial pugnen per acabar amb la vella hegemonia del capital financer i terratinent. Sorgeix, així, una "oposició liberal" al si de l'assemblea nacional, els homes que avui integren part de la direcció del PPD.

LA GUERRA COLONIAL, ELEMENT DESENCA-DENANT

La crisi caracteritza, doncs, una situació pre-revolucionària que passarà a un estadi superior, com a conseqüència de la guerra colonial. Les lluites d'alliberament colonial que es duen a terme amb creixent intensitat a partir de l'any 1961-62, exerceixen una pressió damunt l'exèrcit i la societat que resultarà l'element desencadenant del procés.

Al si de l'alta oficialitat -Spínola, Galvão de Melo, etc.- apareixen les primeres crítiques a la política ultramarina del govern, estenent-se l'opinió que la guerra no pot guanyar-se al camp de batalla, i "la solució del problema colonial només pot ser política" (Spínola: "Portugal e o futuro"). En clara sintonia amb els sectors més avançats de la burgesia abans esmentats.

L'oficialitat mitjana, cada cop més reclutada entre les capes mitjanes, urbanes i rurals, arriba a l'exèrcit portadora de la crisi de la seva classe originària. Incorporant-se a una aventura militar de la qual no és beneficiària en absolut.

Les necessitats derivades de la pressió bèl·lica de les guerres obliguen, d'altra banda, a una incorporació massiva de milicians procedents de la universitat, la qual es troba ja fortament penetrada per moviments reivindicatius i anti-feixistes i per la ideologia marxista.

Els soldats, exposats a una dura guerra, en la qual milers de fills del poble perderen la vida, han d'acomplir quatre anys de servei militar, a milers de quilòmetres de la metròpoli, en condicions climàtiques i disciplinàries excepcionalment dures.

La combinació d'aquests factors propis de l'exèrcit, en el marc de la crisi general de la societat civil a la qual les forces armades no són impermeables, crearà les condicions per a l'esclat del 25 d'abril, sobre el qual no podem en aquest espai, estendre'ns amb el detall suficient. Hem de destacar, si més no, que el país assoleix la llibertat sobre la base d'una aliança circumstancial, propiciada per la crisi anteriorment descrita.

La recomposició de les aliances serà quasi immediata. La tremenda acceleració que suposa per a la lluita de classes la llibertat política, després de mig segle de feixisme, imprimeix a tot el procés el ritme que duu el país, en menys d'un any, a les portes d'un model socialista de desenvolupament.

Tal com correspon als períodes revolucionaris, el procés avança mitjançant salts qualitatius, en els quals s'enfronten les posicions del passat, -disfressades de defensa de les llibertats democràtiques per les quals mai van lluitar, sota el règim de Salazar, els qui ara s'erigeixen en els seus defensors-, i les interpretacions revolucionàries de tots els problemes coneguts pel país sota el nou curs polític.

El primer enfrontament neix de la lluita entre les concepcions neo-colonials d'en Spínola i dels vells generals del PPD, durant el mes de juliol, i la voluntat manifestada per les organitzacions democràtiques i l'MFA de concedir de la manera més ràpida possible, l'autonomia a les colònies africanes. I alhora s'esdevé el primer avenç: la caiguda de Palma Carlos, la consolidació del poder de l'MFA, i l'entrada en escena de les forces populars: el Partit Comunista, el Moviment Democràtic, un sector del Partit Socialista, el Moviment d'Esquerra Socialista i, per damunt de tot, la presència de la Intersindical que agrupa els principals sindicats de ram.

La depuració de l'antic aparell d'estat -i de l'exèrcit- el paper de l'MFA dins el procés polític i, en definitiva, la interpretació que mereix el programa del Moviment de les Forces Armades -en un moment en què es dibuixa una crisi econòmica de notable envergadura augmentada per l'urpa del gran capital- engendren, al setembre, la segona crisi. En aquest cas altre cop el fracàs de la maniobra -que aquesta vegada es disfressava de majoria silenciosa- suposarà un avenç polític a tots els nivells. Tant quant a l'establiment d'una nova correlació de forces -el cessament d'en Spínola és només l'expressió més visible d'un canvi més en profunditat- com quant a la consolidació de l'aliança "povo-MFA".

iniciada en els mesos anteriors. I també, evidentment un avenç quant a la depuració del cos d'oficials que prosseguirà, a partir de setembre, a un ritme fins aleshores desconegut.

"POVO-MFA" ENVERS EL SOCIALISME

En aquests onze mesos, el paper del Moviment de les Forces Armades ha estat, en tots els fronts de lluita de classe, decisiu, actuant sempre -tot i tenir tensions al seu interior- en favor de les forces populars i d'una creixent aliança amb aquestes.

El debat sobre la "unicitat" sindical és en aquest sentit clarificador. La "unicitat" obtingué dins la classe obrera industrial un sosteniment aclaparadorament majoritari. Durant el mes de gener, més d'un milió i mig de treballadors es manifestaren a favor, en assemblees de fàbriques, sectors o rams. Portant a la Inter-sindical una posició clara al respecte. Però en el si del govern, la "unicitat" trobà acèrrims detractors en els ministres del PPD i del PS. Front a l'antagonisme entre les forces obreres i el govern, l'MFA es decantà per la unicitat. En favor de la classe obrera, el "Consell dels vint" -organisme decisiu abans d'institucionalitzar el Consell de la Revolució- l'aprovà per unanimitat, recollint el sentiment de les diverses assemblees que per raó d'aquest tema havia vingut celebrant l'MFA, manifestant-se totes en

favor de la unicitat.

La clau de la sintonia entre l'MFA i el moviment popular rau sens dubte en les influències mútues que ambdós moviments s'han comunicat en els darrers mesos. Especialment des que l'MFA començà la "campanya de dinamització cultural", atansant les forces armades al poble i apropant el poble a les forces armades. La campanya comportà multitud de conseqüències tant en el reforçament d'aquesta aliança, com a la politització de la base de l'exèrcit -soldats i suboficials- que avui han passat a jugar un paper fonamental.

EL FUTUR

La derrotada dels oficials adictes a Spínola el darrer onze de març sembla marcar un viratge irreversible cap a la construcció d'una democràcia política, econòmica i social. L'extensió de la depuració a sectors de l'administració, fins ara intacta, la continuïtat del sanejament a les files de l'oficialitat, el protagonisme creixent assolit per les forces obreres i populars -decisives en la seva sortida al carrer en molts casos, i en concret el passat dia onze- i la incorporació massiva de soldats i sergents al moviment són elements que apareixen com a garantidors de la continuïtat del procés. Fins i tot quan les mesures que s'adoptin puguin accentuar la lluita social, portant les classes

vençudes a actituds provocadores i terroristes i buscant dins els sectors reaccionaris de l'oficialitat -que encara compten amb importants possibilitats- forces per a intentar nous cops.

Es dins d'aquest marc on hem de situar les eleccions, -la seva preparació -a b la prohibició decretada pel Consell de la Revolució del PDC, de l'MRPP i AOC- i el seu limitat abast. Efectivament, la relació democràcia-eleccions camina, en un país com Portugal, amb una herència social, cultural i ideològica de mig segle de feixisme, difícil de calibrar, per una dreçera no tan directa com correspon a formacions socials i econòmiques més avançades. L'Alvaro Cunhal declarava recentment que "el 25 d'abril encara no ha arribat al camp", referint-se a la influència de què ja disposa avui en les zones agràries del nord -les més poblades del país i per tant importants a efectes d'aritmètica electoral- la reacció. (A partir de la instrumentalització de mecanismes ancestrals vigents encara i en mans de cacics locals i del clero pre-conciliar).

La dissolució d'aquests tres partits, PDC, MRPP i AOC -sense caràcter definitiu-, guarda una relació evident amb les pràctiques contràries al programa de l'MFA assumides en els darrers mesos. No pot valorar-se en abstracte pensant en d'altres latituds en les quals seria possible qualificar-les de mesures an-

tidemocràtiques. El compromís del PDC amb la conjura del passat onze de març ha estat evidenciat per la fugida del país de Sánchez Ossorio, secretari general, que ha trobat refugi a Espanya. I AOC i MRPP, han participat directament -assumint sovint la responsabilitat en els seus comunicats- en les provocacions anteriors a l'onze de març -per exemple i entre d'altres, als incidents de Setúbal-, en els quals la ultradreta va intentar legitimar la seva intervenció militar. No es tracta obviament de justificar ambdues prohibicions, -que a més poden resultar contraproduents tàcticament, portant més forces electorals cap a la CDS i el PPD, i crispant els grups esquerranistes-, però sí de situar-les dins el marc de tremendes tensions que caracteritza avui la lluita social i política de Portugal.

El perill més greu, avui més que mai, continua residint en la resposta de l'imperialisme. El guardià de l'ordre establert a escala mundial no pot resignar-se a observar passivament com un poble escapa al seu domini i buscarà totes les vies necessàries per detenir el seu procés. Espanya és, en aquest sentit una carta que sens dubte els EEUU i la OTAN intentaran manipular. I davant aquesta eventualitat les forces democràtiques de tot l'Estat Espanyol han de mantenir-se fidels a la solidaritat internacionalista. I més quan la defensa de la llibertat portuguesa i del dret del poble portu-

guès a decidir el seu propi destí és,
en aquests moments, una exigència del
nostre propi combat polític, per
raons òbvies de proximitat geogràfi-
ca i d'interdependència dels nostres
respectius camins polítics.

Enric SIMÓ

Publicat a "Universitat" nº 8
març-abril 75

Sobre les eleccions portugueses

per **Ernest Martí**

Amb la celebració de les eleccions portugueses i amb la imatge de civisme i serenitat que les ha acompanyades, es reafirma que l'alternativa al feixisme no és el caos i la violència, com han volgut acreditar sempre les dictadures reaccionàries per tal de justificar la seva pervivència. Portugal ha donat una rèplica -i no sols amb les eleccions, sinó amb tot el procés de construcció de la nova democràcia- a certes veus hipòcrites que, des de l'Europa "civilitzada", s'han dedicat a expressar extempòraniament les seves inquietuds perquè a Portugal "perillava la democràcia", després d'haver mantingut un silenci còmplice durant els anys de salazarisme.

Les eleccions, primera expressió de conjunt del poble portuguès, ha refrendat alhora el cop d'estat del 25 d'abril i l'opció socialista definida pel Moviment de les Forces Armades. L'abstenció ha assolit un percentatge reduïdíssim, el 9%, envejable per a qualsevol democràcia veterana, posant de manifest el fracàs total de mig segle d'esforç sistemàtic de despolititzar tot un poble. I la dreta que s'ha presentat com a tal dreta (el Centre Demòcrata

Social i el Partit Popular Monàrquic) només ha recollit el 7% dels vots.

Els partits que es pronuncien pel socialisme han recollit aproximadament el 58%: prop del 20% l'esquerra revolucionària (Partit Comunista, Moviment Democràtic portuguès, Moviment de l'Esquerra Socialista i altres formacions menors) i 38% el Partit Socialista, el gran guanyador de la batalla. La resta correspon a un partit de centre, el Partit Popular Democràtic, que també es declara, en definitiva "socialdemòcrata", i que ha recollit el 26,4% dels vots.

Les urnes donen, doncs, una majoria abassegadora a favor del socialisme. Després del Portugal militar, el Portugal electoral es pronuncia pel socialisme. I ho fa en el més exquisit respecte de les llibertats polítiques i enmig d'un ordre cívic enve^ujable. Els socialistes, que havien expressat reserves temorenques a propòsit d'un suposat control comunista dels mitjans de comunicació de masses, han reconegut després de les eleccions que l'actuació de la premsa, la ràdio i la televisió ha estat perfectament imparcial.

Eleccions i sistema social

Als ulls de certs observadors, aquests resultats electorals fan aparèixer els socialistes com a àr^ubits de la situació. Suposant que les aliances par^ulamentàries fossin determinants de l'orientació política del país, els socialistes podrien determinar una orientació clarament d'esquerra afegint el seu 38% al 20% de l'esquerra revolucionària, o una de centrista afegint-lo al 27% del PPD.

Però les eleccions per elles mateixes no són mai ni sota el capitalisme ni sota el socialisme, la font última del poder social i polític. A la més democràtica de les repúbliques burgeses l'ordenació política té com a límit últim la propietat privada dels mitjans de producció i de canvi. Qualsevol elecció democràtica que doni parcel·les de poder a un partit o a una coalició de partits que posin perill la propietat privada capitalista crearà tensions que posaran en perill l'equilibri del sistema. Això és el que va passar a Xile amb el govern d'Unitat Popular i el que hagués pogut passar a França amb el triomf eventual de la unió de les esquerres.

Si en una democràcia burgesa el límit últim de la llibertat rau en la propietat privada, aquesta al seu torn troba una garantia en els textos constitucionals, en l'actitud de les forces armades i de la magistratura, en les idees dominants. En una paraula, en un aparell d'estat i en unes sobreestructures ideològiques que ofereixin la garantia de continuïtat al sistema, per damunt de les eventualitats electorals i parlamentàries. El drama xilè de 1973 va ser la revolta d'aquest aparell, d'aquestes sobreestructures contra un poder executiu emanat electoralment del poble.

A Portugal la qüestió del poder polític i social estava també decidida abans de les eleccions. El M.F.A., amb la legitimitat històrica que li conferia la sublevació contra el feixisme, havia definit una orientació social determinada: el socialisme. Qui havia estat el culpable d'una guerra colonial i dels seus desastres? Qui era responsable de la misèria, l'endarreriment, l'emigració massiva? Qui havia mantingut durant mig segle el poble en la ignorància i en la passivitat política sota l'amenaça d'una repressió terrorista? El feixisme. I darrera

del feixisme, l'oligarquia capitalista de cinquanta famílies, còmplice, a més, de l'imperialisme internacional. El M.F.A. no necessitava més títols de legitimitat per trencar la columna vertebral d'aquesta oligarquia, i no va esperar. Aprofitant les successives crisis amb les quals la dreta reaccionària ha volgut aturar el procés revolucionari (juny, 28 de setembre i 11 de març), el sector democràtic avançat del M.F.A. ha anat implantant les mesures revolucionàries decisives: la descolonització total, la institucionalització del M.F.A. i la nacionalització de la banca, les assegurances i una part important de la gran indústria.

Els resultats electorals se situen dintre d'aquest marc irrenunciable. Suposant que una majoria parlamentària volgués fer marxa enrera, desnacionalitzar les empreses nacionalitzades o fer "retornar a les casernes" el M.F.A., es crearia un antagonisme agut entre el Parlament i els altres centres de poder, i empenyeria inevitablement aquesta majoria parlamentària a una aliança amb la reacció interior i exterior i a un retorn al feixisme, a un feixisme -d'altra banda- molt pitjor que l'anterior perquè hauria d'exterminar un moviment popular que en el curs dels 12 mesos de llibertat ha assolit una força immensa.

Per aquesta raó, no és cert que a Portugal els socialistes siguin els àrbrits de la situació, com no ho és tampoc, en realitat, cap partit polític en cap democràcia burgesa. Els àrbrits són les forces armades. No tindria cap sentit una aliança "moderada" del PS amb el PPD que intentés excloure l'esquerra de les tasques de govern. Perquè avui, la tasca que es presenta en primer terme a les forces polítiques portugueses és la reconstrucció econòmica, política, cultural i moral del país, la cons-

trucció del socialisme. El Consell de la Revolució ha convocat tots els partits polítics a aquesta tasca. Els socialistes i socialdemòcrates, en aquest cas, no tenen la possibilitat de ser uns "gestors dels interessos capitalistes", com ho són a molts altres països: estan condemnats a ser fidels al seu propi programa.

Vol dir això que les eleccions portugueses no han estat lliures? Vol dir això que en aquestes eleccions no es jugava res d'important? Aquesta és la tesi que alguna gent de dreta ha defensat a partir del fet que el pacte MFA-partits definia a priori un marc constitucional antimonopolista i socialitzant. La tesi, però, queda refutada per les consideracions anteriors; si fos certa, no hi hauria eleccions lliures enlloc, o només serien lliures aquelles eleccions en què hi hagués una força electoral amb possibilitats reals de provocar una crisi constitucional, revolucionària o contrarevolucionària.

Es difícil imaginar més llibertat a Portugal per a les eleccions; fins i tot hi va concórrer un partit com el Centre Demòcrata-Social, que es presenta va aliat amb la Democràcia Cristiana, i que perme- tria canalitzar, per tant, l'eventual electorat democrata-cristià, de tal manera que la prohibició tem- poral d'aquest partit -compromès amb l'intent sedicios de l'Onze de Març- resultava purament formal.

Què passarà ara?

Gràcies a les transformacions internes del MFA, a la seva homogenització i institucionalització, i gràcies a l'inequívoc pronunciament popular a tra-

ves de les urnes, la marxa al socialisme avança sòlidament a Portugal.

Però no tots els perills estan conjurats. La reacció interna ha sofert defetes molt serioses, de les quals li costarà de refer-se. Això no obstant, prepara sens dubte els seus plans en connivència amb uns o altres centres de la contrarevolució estrangera, particularment la nord-americana.

D'altra banda, les dificultats econòmiques i culturals del país exigiran del poble portuguès esperit de sacrifici i autodisciplina, imaginació creadora i empena.

Gairebé el 40% de la població adulta és analfabeta. Hi ha menys de tres llits hospitalaris per cada 1.000 habitants. Més del 30% dels parts s'efectuen sense cap mena d'assistència mèdica, i la taxa de mortalitat infantil és encara del 56 per mil. En 1970, de cada 100.000 portuguesos 15 van morir de tuberculosi pulmonar, 29 d'enteritis i malalties diarreiques, 3 de sarampió i 2 de tètanos, malalties infeccioses de molt poca morbiditat als altres països europeus. Algunes regions del país viuen tancades sobre elles mateixes, gairebé sense comunicacions amb l'exterior, fins al punt que alguns oficials de l'exèrcit enviats per la campanya de dinamització cultural a tals zones han exclamat: "Això és com a l'Àfrica!". Només en 10 anys van emigrar en busca de treball més d'un milió de portuguesos, és a dir, més del 11% de la població total i prop d'un 30% de la població activa! Si hom compara aquesta misèria espantosa amb els fabulosos sobrebeneficis monopolistes de la banca i dels grans grups financers que posseeixen el país, es farà una idea de la urgència de les solucions revolucionàries que Portugal necessita.

Escoltaran els partits i les forces polítiques i socials del país la crida del M.F.A. a unir-se, a bandonant prejudicis partidistes, entorn de la gran tasca de reconstrucció nacional? De la resposta positiva a aquesta crida depèn que el socialisme pluripartidista inaugurat a Portugal segueixi endavant per la via iniciada. Les dificultats, però, han començat ja a aparèixer.

Els elements més radicals, tant civils com militars, han acceptat amb disgust la victòria socialista i popular-democràtica a les eleccions perquè tots dos partits havien tingut, abans de les eleccions, posicions que dificultaven el procés revolucionari en comptes d'afavorir-lo. Tots dos partits havien preconitzat les consignes: "les forces armades a les casernes" i "tot el poder a la Constituent", consignes que en les condicions de Portugal representaven una abdicació davant del poder, encara considerable, de la reacció i davant de les inèrcies conservadores encara importants entre les masses, així com un abandó de les posicions revolucionàries adquirides.

Es pot témer que el pes polític adquirit per aquests dos partits en la batalla electoral graviti negativament en el procés de transformacions urgents que el país necessita per a sortir del seu en darreriment i de les seves dificultats econòmiques Portugal necessita avui una direcció política enèrgica capaç de remoure el pes mort deixat per una llarga història d'opressió i obscurantisme, capaç de desvetllar les energies ocultes al si del poble, de dinamitzar-lo en tots els aspectes de la vida. Les actuals direccions del PS i del PPD no poden, pel seu caràcter reformista, proporcionar aquesta direcció política al país: aquesta és una font de

dificultats. Poden, en canvi, ser un suport important -especialment el PS- si arriben a inserir-se realment en el procés de transformacions, tal com es van comprometre a fer en el seu pacte pre-eleccional amb el MFA. Ells tenen la paraula.

Preveient aquestes dificultats i l'escàs suport electoral de l'esquerra revolucionària -que les eleccions han confirmat- va sorgir la idea, al si del MFA, de crear una força civil o moviment polític que fos l'equivalent civil del MFA i permetés a aquest una incidència més directa en la direcció política del procés revolucionari. La idea s'inspira probablement dels moviments político militars d'alliberament de certs països del "Tercer Món". Aquesta idea ha aflorat novament amb ocasió de les disputes entre partits posteriors a les eleccions, que van provocar l'amenaça per part dels militars de suspendre tots els partits. Una altra derivació d'aquest projecte és la de crear Comitès revolucionaris de treballadors i de veïns, inspirats en els Comitès de Defensa de la Revolució cubana.

Totes aquestes fórmules són respostes a una qüestió bàsica: la necessitat de comptar amb un ampli moviment organitzat que uneixi totes les forces socialistes per damunt de diferències partidistes i sigui el motor de la revolució entre les masses populars. Aquest problema, al qual els militars portuguesos donen tanta importància, ha rebut una resposta teòrica dels comunistes espanyols amb la seva idea d'una nova formació política que agrupi totes les forces socialistes respectant-ne la independència. A Portugal aquesta necessitat apareix marcada per les peculiaritats del país, i en particular per l'accentuat protagonisme de les Forces Armades. Però respon a una necessitat evident de la construc-

ció del socialisme en qualsevol país on existeixi una certa madurasa civil i un pluralisme ideològic i polític. Les vacil·lacions i les tensions entre les forces civils i militars, cal atribuir-les, precisament a la relativa immaduresa política portuguesa, al fet que Portugal és un país "a cavall entre Europa i el Tercer Món", com diuen ells mateixos.

El pluralisme polític és un fet a Portugal, que la revolució haurà de respectar si no es vol crear dificultats suplementàries. L'esquerra revolucionària portuguesa no sembla, però, prou conscient d'això. Els incidents del Primer de Maig i del diari "República" en són una prova. El primer de Maig la Intersindical es va negar a acceptar a la presidència de la manifestació obrera els dirigents del PPD, amb l'argument que aquest "no és un partit obrer"; la Intersindical establia una discriminació injustificada que no podia desembocar més que en un distanciament no sols del PPD, sinó també dels socialistes respecte a l'esquerra. Doncs, on se situa el límit entre partits obrers i no obrers? I qui marca aquest límit? El resultat fou que el 2 de maig desfilaven junts pels carrers de Lisboa milers de manifestants socialistes, populars-demòcrates i... monàrquics! No sembla que aquesta sigui la millor manera de guanyar aliats per a les forces revolucionàries.

El problema de "República" és més complex, i caldria tenir tots els elements a la mà per a poder-lo jutjar objectivament. Però per damunt d'altres qüestions, ha establert justificadament un clima d'inse

guretat respecte a la llibertat de premsa (en un país on existeixen les premisses materials per a una autèntica llibertat de premsa, és a saber: que la majoria dels grans diaris nacionals estan en mans de l'Estat i no del gran capital). Afortunadament, la qüestió sembla haver-se resolt sense ruptures.

Aquestes dues qüestions resumeixen les dificultats que troba a Portugal una bona política d'aliances de l'esquerra. No hi ha cap dubte que una part de l'electoral socialista i del popular-demòcrata ha votat aquests partits no per convicció socialista sinó per a "barrar el pas al comunisme". Però del que es tracta, per part de l'esquerra, no és d'exasperar les tendències dretanes en aquests partits ni de donar arguments a aquestes tendències (no a les "discriminacions" de partits, no als "atemptats" contra les llibertats d'expressió i altres, etc.) que reforcen així la seva influència de masses, poden posar en perill la unitat popular i enarboren la bandera de la "llibertat" per a contraposar-la a la del socialisme. Del que es tracta és d'afermar la unitat popular entorn del MFA i del Consell de la Revolució.

Si les coses no van per aquí, es pot arribar a produir una divisió al si del poble i de les forces armades que pot posar en perill l'experiència revolucionària.

D'altra banda, el moviment comunista internacional sap per experiència que aquesta mena de sectarisme és la font de vicis i errors en que han caigut altres revolucions que poden posar en perill o liquidar la democràcia socialista, la participació real de les masses en la vida pública, i que poden, en definitiva, bloquejar el desenvolupament socia-

lista de tota una societat. Es tracta d'uns vicis i errors que nosaltres, comunistes hispànics, hem denunciat vigorosament i que ens proposem d'evitar sigui com sigui.

La revolució portuguesa busca, doncs, els seus camins, les seves institucions i la seva imatge. Des de Catalunya l'observem amb un esperit solidari enfront de les dificultats i amb entusiasme davant dels èxits. I alhora, hi descobrim elements que ens ajuden a reflexionar sobre el nostre propi futur perquè responen a problemes que, salvades les diferències, seran també nostres: l'articulació de la població per la base (a Espanya comptem amb l'experiència específica de les Comissions Obreres i les Associacions de veïns); el socialisme pluripartidista amb respecte a les llibertats polítiques; la necessitat d'unificar els partits i organitzacions de masses en una nova formació política que agrupi totes les forces socialistes respectant-ne les diferències i la independència; la necessitat d'establir noves relacions entre els partits democràtics sobre la base de superar els sectarismes, etc. Portugal es un gran laboratori on contrastar d'alguna manera aquestes idees, una revolució en marxa de la qual podem aprendre molt.

Ernest Martí
Maig 1975

L'onze de març i la C.I.A.

Cinc dies abans del cop d'estat de l'11 de març, la revista francesa Témoignage Chrétien publicava la següent informació, sota el títol de "Spínola prepara un cop d'estat a Portugal".

"El general Antonio de Spínola, destituït de la presidència de la República el setembre darrer, va rebre llum verda de l'ambaixador dels Estats Units, Frank Carlucci, per a intentar invertir el procés revolucionari encetat a Portugal. L'ambaixador americà, que havia passat un temps a Xile abans de la seva anada a Lisboa, és un element important de la C.I.A. (...) El General Spínola havia de fer una visita-llampec secreta a París a fi d'entrar en contacte amb certs medis econòmics americans i europeus. (...) Les tropes d'èlit del COPCON (Comando Operacional do Continente), comandades pel general de brigada Otelo Saraiva de Carvalho, tot i que estan en estat permanent d'alerta, van reforçar la seva vigilància i, com a mida de precaució, van suprimir el subministre de gasolina a algunes unitats afectes al general Spínola.

Nota de darrera hora

Raons tècniques han impedit la sortida d'aquest número abans de l'estiu, i la particular evolució dels esdeveniments fa que aquest breu dossier resulti inactual.

En el curs de l'estiu de 1975 el tret més destacat de la situació portuguesa ha passat a ser la revifa lla i la contraofensiva descarada de les forces reaccionàries. Fins ara el procés polític portuguès havia estat pacífic: la reacció de dreta és la que ha prè la iniciativa de la violència -agredint i incendiant locals del PCP, el MDP i la Intersindical i provocant algunes morts i molts ferits- fent entrar la vida política portuguesa en una etapa de conseqüències perilloses i incalculables.

Les dificultats derivades del gran pes de les Forces Armades i de la participació relativament feble de les masses populars en la revolució, agreujades per la manca d'unitat de l'esquerra -factors esmentats en els articles aquí publicats- han desembocat en aquesta situació contrarevolucionària, de la qual (independentment de les valoracions que mereixin les actituds de les diferents forces d'esquerra i del propi MFA) la principal responsable és la reacció.

Els caps visibles d'aquest moviment són el clergat reaccionari i alguns cacics de les zones septentrio nals, que manipulen una massa inculta i fanatitzada. Però al darrera hi ha la mà de la conspiració feixista, del gran capital, de la C.I.A. L'actitud del Partit Socialista va obrir una escletxa dintre de

la qual s'ha precipitat la reacció. La qual no s'hi ha precipitat per a "defensar la democràcia", per a ajudar el Partit Socialista a fer prevaldre la força que li dóna el 38% de l'electorat: s'hi ha precipitat simplement per a deturar el procés revolucionari. I si arriba a triomfar -cosa només possible a través de conflictes civils sagnants- totes les forces democràtiques i esquerranes, entre elles el mateix Partit Socialista, en seran víctimes.

Des d'aquestes planes manifestem la nostra condemna de les violències desencadenades pels qui volen fer marxar enrera el rellotge de la història i no es resignen a perdre uns privilegis inadmissibles, així com la nostra disposició a donar suport a tota iniciativa que des de Catalunya representi un ajut solidari a l'avenç democràtic i a la consolidació de la revolució portuguesa.

Els cristians i la militància comunista

per Carles Riba

La declaració del comitè executiu del PCE sobre la militància de cristians al partit està plena de connotacions i de conseqüències polítiques i històriques, tant per al futur immediat com en una perspectiva global de construcció del socialisme.

Diffícilment pot entendre's aquesta declaració si no és en el context de la construcció d'un partit de masses. Aquesta orientació nuclear en l'actual procés de construcció del PSUC és la que permet entendre l'abast i les conseqüències que té la declaració per a la vida interna del partit i per a la seva presència en la vida interna del país. Una sensibilitat per a entendre els nous fenòmens històrics i una capacitat per a escri-

nar la manera com s'expressen les masses són les condicions fonamentals per a abordar la declaració. I s'hi ha arribat després d'un llarg procés d'evolució dut a terme per amplis sectors progressistes de l'Església que han estat participant activament en la lluita de classes. Aquesta pràctica, la unitat creada ja a la base a partir de la lluita, el fet d'haver-se trobat comunistes i cristians en vagues i manifestacions, a les premses i a les diverses instàncies de lluita, amb les quals el país s'ha anat fornint, són a l'origen més profund d'aquest moviment de cristians que han optat clarament pel socialisme i han decidit de militar en el nostre partit. Al mateix temps els comunistes han constatat, dia rera dia, que la militància d'aquests cristians

convergia sense diferències amb aquella que ells desenrotllaven.

Una història de lluites conjuntes, d'unitat a la base, de convergència a partir de la pràctica i no tan sols un diàleg intel·lectual, doncs, es troba a l'origen de la declaració. No cal dir que l'avenç en la discussió teòrica també ha tendit a desplaçar dogmatismes falsos tant del costat cristià com del marxista.

Però per a entendre aquest diàleg hem d'analitzar-lo en la seva articulació amb les lluites desenvolupades a la base que acabem d'esmentar. Sense menysvalorar el diàleg catòlic-marxista, entès com una confrontació intel·lectual, el fem davant el qual ara ens trobem hauria aconseguit diffícilment l'amplitud que té sense aquest procés de mobilització popular que han dut a terme amplis sectors cristians en les lluites concretes de cada dia.

La declaració entesa en aquest sentit obre noves dimensions dins l'actual procés de discussió que s'està duent a terme al si del partit. Es tracta de situar la discussió no tan sols en una perspectiva de liquidació de dogmatismes i de sectarismes dels quals encara coixegen alguns sectors del nostre partit, sinó en una perspectiva molt més dinàmica de mobilització d'energies que històricament han estat marginades de la construcció del socialisme com a conseqüència de concepcions rígides sobre que és o ha de ser el partit, so

bre el paper de les masses en la construcció d'una nova societat, sobre tantes qüestions que directament o indirectament es veuen afectades per la declaració.

Algun company ha dit que aquesta declaració suposa la fi del monopoli de l'ateisme dins el partit. Crec que això és cert. Però dir això suposa no tan sols renunciar a la comoditat que gaudíem de posseir una "teoria" i una "ciència" que oferien una carcassa teòrico-ideològica segura, "teoria" que ens explicava totes les anelles que condueixen a la revolució; sinó que suposa acceptar també certa inseguretat teòrica que ens col·loca, aparentment, en una posició més feble davant la història. Aquesta inseguretat, aquesta aparent fragilitat, pot ajudar-nos a penetrar millor els senyals històrics que condueixen a avançar cap al socialisme, ara i aquí, per haver-nos alliberat de certs ghettos teòrics. Si afirmem un i altre cop que són les masses aquelles que fan la història, hem de treure totes les conseqüències d'aquesta afirmació fonamental. Perquè la història no és una acumulació d'esdeveniments lligats segons una rígida cronologia perfectament encaixada en la matriu de dogmatismes decidits d'una vegada per sempre.

Es obvi que aquesta declaració desborda el marc de referència establert a partir de les tesis de Lenin sobre l'eventual militància de cristians i de capellans dins el partit.

Actualment el marc de referència és molt diferent com a conseqüència lògica dels canvis històrics esdevinguts des de començaments de segle fins avui. El reconeixement explícit que fa la declaració del valor històric de la "denúncia profètica" d'amplis sectors del catolicisme de base o la constatació que aquests cristians (revolucionaris) lluiten per la construcció de la societat socialista "convençuts que una mateixa fidelitat identifica la seva creença amb la seva lluita pel poble, en un únic combat" suposa legitimar, des del partit, no tan sols la militància de nosaltres creients comunistes -que, com a tals, sempre hem pogut ingressar-hi- sinó el valor històric de la nostra creença tal com l'entendrem en la nostra vivència d'una fe alliberadora, dinàmica, progressiva que s'expressa socialment amb noves potencialitats. Suposa admetre que si l'expressió històrica de la fe ha estat substancialment alienant en tant que ha estat vehicle de la ideologia burgesa dominant, i en el nostre cas vehicle bel.ligerant del nacional-catolicisme, avui aquesta fe comença a expressar-se com una força d'alliberament en la lluita present.

El fet d'assumir en pla d'autèntica igualtat la presència de cristians dins el partit no suposa pas acceptar militants que, a més d'estar lliurats a la lluita, duen al damunt un xarapió que s'anomena fe i que ja se'ls curarà. No suposa acceptar militants que tenen una "tara d'irracionalitat" alienant però que, en la

mesura que no és obstacle per a la lluita, es tolera pacientment esperant que els canvisen la infraestructura econòmica liquidin aquest "opi del poble" i liquidin aquesta recerca infantil de l'home que, edificament malda per trobar un refugi en un ésser superior inexistent. Plena igualtat suposa acceptar que treballem colze amb colze, comunistes agnòstics amb aquells, comunistes també, que creiem que la creença perdurarà a través de la història amb l'esperança que aquesta creença serà ferment de transformació social, que anirà recuperant la seva força profètica originària, que serà plataforma capaç de llençar-nos cap a la construcció d'una societat nova i d'un home nou, que recuperarà la seva expressió primigènia de lluita per la justícia i per la igualtat. Suposa acceptar que a les arrels que ens han duta, optar pel proletariat es troba, evidentment, una anàlisi marxista de la realitat històrica, però també, molt profundament, una inspiració evangèlica que ens ha impulsat a construir una possible humanitat famolenca de fraternitat i que aquesta humanitat només es reconeixerà en el socialisme.

Quan reflexiono sobre aquest procés -i ho he repetit en diverses discussions amb companys al si del partit- constato que no és casual que s'hagi donat aquesta convergència entre comunistes agnòstics i comunistes cristians. En principi, en hipòtesi pura, els marxistes podrien ha-

ver-se trobat amb forces atees que al segle passat s'expressaven com corrents progressistes, podrien haver-se trobat, per exemple, amb materialistes positivistes. Amb ells la qüestió de l'ateisme no hauria estat cap obstacle. Tanmateix, històricament no ha estat així. I és que el militant comunista que lluita no ho fa només en funció d'un convenciment "teòric-científic". Quel·li ha aclarit totes les anelles del procés revolucionari i al ora li garanteix el triomf, ni que sigui per a un dia que ell ja no veurà. Tots lluitem entre la llum i la foscor, amb qüestions no resoltes, avançant a les palpentes a partir de les nostres bases marxistes, sabent que recorrem un període de la història en el qual encara cal capir i clarificar tantes i tantes qüestions. En suma, el militant que lluita ho fa sempre amb una certa creença, creu en la possibilitat de construir una societat nova, viu en l'esperança d'una fraternitat solidària. Les proves fefaents i tangibles que en té no són suficients. Sense aquesta fe, sense aquesta esperança, difícilment es mantindria en la lluita. Una cosa similar li esdevé al comunista cristià; el que succeeix és que aquest articula la seva fe i la seva esperança amb la creença de Crist i amb la seva concepció transcendent de la història. I és aquí on s'obren no pocs problemes. Però els uns i els altres, comunistes agnòstics i comunistes cristians, ens trobem en lluita contra l'indiferentisme, contra l'escepticisme, contra

aquells qui -anomenant-se cristians, marxistes o simplement materialistes pragmàtics- tracten de desacreditar l'esperança històrica d'una nova societat, socialista, igualitària. Al capdavall, comunistes cristians i comunistes agnòstics constituïm forces que creiem en la possibilitat de construcció del món; i per a nosaltres la construcció del món vol dir ple alliberament, supressió de tota força d'opressió, d'obscurantisme i de violació de l'home. D'alguna manera podríem dir, tal com ha escrit González Ruiz "i és que la revolució vertadera sempre és creient, al mateix temps que la fe autèntica sempre és revolucionària".

Carles Riba.

Sobre la pena de mort

per L. L.

"No m'agrada la vostra justícia ; s'assembla massa a la venjança", diu Nietzsche per boca de Zaratustra. I és cert que la pena capital i la venjança tenen el mateix fonament jurídic: el dret de matar. Tanmateix , un examen d'ambdues institucions ens permet d'establir una tesi diferent de la de Nietzsche: l'ètica de la pena de mort és mil cops més falsa que l'ètica de la venjança.

En les societats primitives, basades en grups familiars i formes comunitàries de propietat, la venjança és una resposta a l'agressió exterior i individual , enfront de la qual la societat no respon de forma col·lectiva , sinó a través d'un dels seus membres que assumeix el dret i el deure de matar. La col·lectivitat, en aquesta època, no necessita castigar els seus propis membres amb la mort . Els individus que no accepten l'ordre acordat per la majoria són expulsats del grup, que pot prescindir d'ells i del treball que hi aporten . la venjança fou , doncs, un mitjà de dissuasió instituint per les comunitats tribals amb la finalitat de defensar la vida de llurs membres.

Per al jurista italià Angel Vaccaro el dret penal conté "una sèrie de recursos que aplica la classe preponderant i dominadora , ben avinguda amb l'estat de coses establert a la seva conveniència , per aixafar amb aquests recursos a qui s'oposa o combat aquest règim social en el qual troba bé, triomfa i es regala la classe parasitària". La pena de

mort és un mecanisme de la màquina de l'Estat . La propietat privada fracciona la societat en classes i l'ordre social deixa de ser l'expressió d'una harmonia de relacions, basada en una comunitat d'interessos, per a esdevenir garantia de l'interès dels poderosos. En la societat dividida en classes és evident que els explotats no acceptaran mai, de bon cor, un ordre social establert en benefici dels explotadors. Ans al contrari, atemptaran contra aquest ordre, ja sigui de forma individual, violent-lo d'una manera pura i simple, o bé de forma col·lectiva, maldant per transformar-lo a través de la lluita de masses. Els posseïdors tingueren la necessitat de crear un Estat: una organització de la violència instituïda amb la funció de defensar l'ordre social. L'exèrcit actua al front exterior . Els Tribunals i les forces de la policia actuen al front interior, on l'enemic en potència no pot ser radicalment exterminat ni expulsat de la societat, perquè els explotadors necessiten la força de treball dels explotats. Per tant, amb l'Estat sorgeix una arma complexa que resulta idònia per a la lluita social: la pena de mort que, per mitjà de l'individu executat, intimida col·lectivament les classes oprimides i hi exerceix una coacció amb la finalitat d'obligar-les a respectar l'ordre legal. La brutalitat de la pena de mort fa empal·lidir l'antiga venjança. Només cal anomenar les formes clàssiques d'execució: l'apedregament, la cocció, l'escorxament, la crucifixió, el desmembrament, la foguera;... Les execucions són públiques i la seva crueltat té per objecte aterrir la gernació expectadora perquè aprengui a respectar les lleis. Si al principi s'executava el reu en el lloc que era sorprès, aviat es triaren per llocs d'execució les places públiques, on el poder amenaçador de l'Estat es manifestà a través dels ritus i cerimònies més sinistres . Roma va fer de la pena de mort "el major espectacle del món", i en els seus circs, les multituds plenes de terror i d'excitació, es degradaven en front de la despectiva complaença dels patricis. A l'Anglaterra del segle XVIII els "dies de força" esdevenien veritables festes nacionals. "Amb solemnes actes de fe, en els quals varen sucumbir nombroses víctimes, si bé amb tota la pompa imaginable i davant les mirades dels prelats i magnats i de tota la família reial, es celebraren les bodes de Felip II i Isabel de Valois, de Felip IV i Isabel de Borbó i de Carles II i Maria Lluïsa d'Orléans" (Daniel Sueiro, La pena de muerte). Fins a èpoques recents, les execucions varen anar acompanyades d'horribles tortures,

perquè el fi últim de la pena capital no és d'eliminar l'individu, sinó intimidar col·lectivament la societat.

L'Estat aparentment perfecciona i "socialitza" la vella venjança. En el fons, l'adultera, en mistifica el contingut quan li assigna la missió de defensar la propietat privada. A la Grècia i la Roma clàssiques el creditor podia donar la mort als seus deutors. "El que roba corda per valor de nou penics a l'Anglaterra del segle XV és lligat de peus i mans i se li talla la llengua i el coll" (Sueiro, opus cit.) El 25 d'abril de 1.792 es va fer servir per primer cop la guillotina i fou per castigar un delictes de robatori. A finals del segle XIX a Nord-Amèrica encara es penjava el lladre de bestiar. La major part dels codis penals vigents castiguen l'atracador amb la mort. L'execució practicada fredament pel poder públic, en representació d'una minoria dominant, té poca cosa a veure amb la venjança realitzada per un individu en nom de la col·lectivitat agreujada.

En determinades situacions històriques no n'hi ha prou amb l'execució de l'individu per a defensar l'ordre social establert. Quan l'atemptat contra la propietat és col·lectiu, per l'acció revolucionària de les masses, la pena capital es massifica i ateny proporcions de genocidi. Des de la repressió dels esclaus en la Roma Imperial, passant per la repressió del moviment camperol a l'Edat Mitjana, fins a la Comuna de París, Viet-Nam o Xile, la història de la humanitat és un exemple constant de com les classes dominants han fet servir la violència de forma massiva contra les classes oprimides, les quals, en la lluita per alliberar-se, s'esforcen per canviar les formes de propietat en les quals els posseïdors fonamenten llurs privilegis. Els genocidis, però, no són sempre una resposta contra aquells que assalten el poder. Durant el regnat d'Enric VIII van ser executats a Anglaterra 72.000 vagabunds. Eren pageoss arruïnats que havien estat desposseïts de llurs béns pels senyors feudals i passaven a formar gentades que envaien les ciutats i pul·lulaven pels camins del regne (Arnold Hauser, Història social de la literatura i de l'art) Amb aquesta solució la noblesa anglesa demostrava tenir un agut sentit de l'estalvi, per tal de reduir les despeses socials.

"El fur per al gran lladre/ la presó per al qui roba un pa". Els versos de Neruda ens parlen del caràcter classista de les lleis. Fou precisament Roma, fundadora del dret modern, qui va establir amb major claredat el principi

de desigualtat . En la societat esclavista romana, amb la pena capital administrada per l'Estat, coexisteix el dret de vida i mort que l'amo té sobre l'esclau, podent matarlo com si fos un animal de treball. Les necessitats repressives obligaven els patricis romans , - tan orgullosos del seu sistema jurídic - a la màxima economia processal.

Hom ha dit que el fi immediat del dret és la protecció de la vida i interessos de tots els membres de la societat. Podem mantenir-ho seriosament? Quin altre fonament jurídic va tenir la societat feudal, tret d'estar en relació amb el dret de la noblesa a la propietat agrària? El senyor feudal disposava d'un botxí particular i alhora tenia el seu exèrcit propi . Els serfs estan adscrits als senyorius, treballen la terra amb dret a quedar-se la part de les collites que els permet subsistir i amb l'obligació de lliurar la resta al seu senyor. La pena de mort administrada directament per la noblesa va garantir aquest contracte desigual . Mentre cada noble és rei en el seu feu, la seva voluntat és llei i ell, el jutge únic i inapel·lable. Tanmateix el caràcter classista de la pena capital no ha exclòs del cadafal els membres de la classe dominant. En la Baixa Edat Mitjana , quan els poders de l'Estat es concentren en la Monarquia, un sector de la noblesa es nega a renunciar als seus vells estatuts i va pagar amb la vida la seva obcecada resistència al corrent de la història. Ramir el Monjo, rei d'Aragó , va fer una campana amb els caps dels nobles més oposats a sotmetre's i pagar el tribut de la reialesa. Les lluites intestines pel poder polític , la crueltat inaudita d'alguns governants absoluts, el dogmatisme ideològic , la complexitat , en suma, de les relacions socials, han fet que la màxima condemna salvés en certes ocasions les diferències de classe, i han portat al cadafal patricis, burgesos o aristòcrates, víctimes del seu propi sistema de domini. Però per cada patrici, queien mil esclaus, per cada noble, mil serfs, i per cada burges, mil proletaris. La qüestió de classe ha arribat a influir fins i tot en les maneres de donar la mort. A l'home se'l mata segons la seva qualitat: la destrial per al noble i la forca per al plebeu . La Reial Cèdula de 1.828, promulgada per Ferran VII d'Espanya, disposava que s'executés al garrot ordinari les persones de l'estat , al garrot vil, els condemnats per delictes infamants i al garrot noble els cavallers . D'altra banda, el poder polític mai no ha deixat de tenir un caràcter de classe, i la intransigència religiosa sempre, en el fons, ha tingut raons econòmiques. Du-

rant segles l'alt clergat ha format, a l'ensens amb la noblesa, la classe dominant. Bisbes, abats i capítols foren senyors en gran nombre de pobles. L'Església va legitimar els reis -que ho eren"per la gràcia de Déu"-, va participar en el poder i va arribar fins i tot a crear un Estat paral·lel. La Inquisició fou el mitjà pel qual la Jerarquia s'imposà al cristianisme herètic i a la fam de terra dels moviments camperols, freqüentment inspirada per alguna ideologia religiosa (Valdesos, Anabaptistes, etc.) L'execució per motius econòmico-religiosos és un argument repetit amb excreix contra els desviacionistes. Aquell que incorre en "lesa religionis" se'l crema a la foguera per purificar la seva ànima. Si el pecador se'n penedeix, hom l'escanya i en crema el cadàver. La confessió per tortura, que fou en l'Estat Mitjà reina de les peces de convicció i antelara inevitable de l'execució, va aconseguir una trista fama en mans dels sants inquisidors. El cas Galileo mostra tant el caràcter obscurantista com la capacitat de defensa d'un poder espiritual fermament aferrat a les riqueses d'aquest món.

Entre els segles XVI i XIX, la revolució burgesa obre una nova era en la història de la humanitat. En unir sota la bandera de la llibertat tots els plebeus, la burgesia desplaça la noblesa i liquida els fonaments de la societat feudal. La llibertat d'empresa i de treball converteix els serfs en treballadors assalariats. La "Declaració dels drets de l'home i del ciutadà", síntesi programàtica de les idees de la revolució francesa, assenyalà les direccions d'una nova ideologia. En aquesta direcció reixen els moviments abolicionistes, que transformen les teories aïllades dels intel·lectuals aclarits en vertaders corrents d'opinió pública. Hom inicia una ofensiva contra la condemna capital; ofensiva que a nivell teòric es reflectirà progressivament en la moderna doctrina penal.

S'inventen nous mitjans d'execució - la guillotina, la cadira elèctrica, la cambra de gas- amb la pretesa finalitat d'"humanitzar" la pena de mort. La tortura física és abolida legalment com a acompanyament de l'execució i com a mitjà d'obtenir confessions. La Declaració Internacional dels Drets de l'Home ha proclamat solemnement: "ningú no serà sotmès a tortura ni a penes o tractes cruels, inhumans o degradants". Malgrat tot, aquesta abolicció legal està molt lluny de representar l'abolicció pràctica del mitjà d'investigació més fet servir en la història de la humani-

tat. "S'han substituït els borseguins pel corrent elèctric"- cridarà un torturat francès davant del Tribunal del Sena el 1.947 (D. Sueiro , opus cit.) Les execucions més escardeloses - el cas Dreyfus a França, Sacco i Vanzetti als Estats Units o Ferrer Guàrdia al nostre país - han tingut la virtut d'aixecar una indignació internacional que ha eixamplat els corrents abolicionistes. Sota la pressió de l'opinió pública, al voltant de quaranta Estats han abolit¹ la pena capital. Cent onze la mantenen en els seus codis¹. La superioritat dels abolicionistes en el camp de les idees encara no té una reflexió en la pràctica. I això tenint en compte que en països legalment abolicionistes, com Brasil i Uruguai, coscos para-policíacs excuten les seves víctimes amb la complicitat de les autoritats. D'altra banda, pensem que el manteniment o l'abolició de la pena capital està en funció de les necessitats i possibilitats repressives de la classe dominant de cada país. I els Estats Units ho han demostrat en abolir-la o restaurar-la segons la conjuntura i la correlació de forces polítiques. Dissortadament, hem d'afirmar que la lluita per l'abolició només ha aconseguit fer recular la pena de mort; treure-la de les places públiques i recloure-la dins els patis de les presons, acabar amb l'orgull cerimoniós de les execucions públiques i empènyer-les cap a la clandestinitat i la vergonya . I això per què ? potser perquè els moderns mitjans de comunicació fan innecessari l'espectacle de la sang i mantenen l'àmbit d'intimidació del càstig? Una freda notícia ens estalvia la nausea que produeix el suplici d'un home enfront de la mort; però continua recordant-nos la força del sistema.

L'Estat burgès ha pretès "humanitzar" la pena de mort perquè es veu incapaç de llençar-la a les escombraries de la història. El poble parisenc el 1.871, la classe obrera russa el 1.905, les víctimes del nazisme, els pobles colonitzats d'Àsia, Àfrica i Amèrica Llatina han estat testimonis de la implacable fredor amb què la burgesia ha fet servir la violència i la pena capital, per a defensar les seves propietats, els seus mercats, el seu món. I del cinisme amb què executa d'una manera extraoficial, amb el qual és capaç d'abolir la pena de mort en el seu propi país i alhora exportar-la, o liquidar poblacions civils des de l'aire, sense despeses de judici.

"Es molt dur per a un patriota que, després de dos anys cent mil homes hagin estat degollats per traïció i per feblesa: de ser febles amb els traïdors és allò que ens perd.

Ens entendrím pels criminals més grans, per aquells que lliuren la pàtria a l'enemic ; pero jo tan sols sé entendre-me per la innocència oprimida; només sé entendre-me per la sort d'un poble desgraciat que hom està degollant perversament" exclama Robespierre entre sentiments contradictoris, el 1.793. Però aviat la burgesia deixa de ser revolucionària i ja no s'entendreix per la sort d'un poble dissortat. Aprèn a degollar-lo, com va degollar la noblesa en el seu moment. I ja només s'escandalitza enfront del "terror roig", enfront de la violència que tem, enfront de la nova revolució.

En la discussió teòrico-jurídica, les modernes raons dels partidaris de la pena de mort són: l'exemplaritat del càstig, la defensa de la societat enfront del delinqüent i la seva eficàcia com a mitjà d'intimidació. Els abolicionistes responen:

- la pena capital és un exemple de menyspreu a la vida;
- la seva eficàcia intimidatòria ha quedat contraprovaada pel fet irrefutable que en els països abolicionistes l'índex de criminalitat no ha augmentat i, fins i tot, ha tendit a disminuir;
- la societat moderna té mitjans de defensa de la mateixa eficàcia i major (presons, clíniques psiquiàtriques, etc.);
- la pena de mort fa irreparable els errors judicials.

La base teòrica real de defensa de la pena de mort es fonamenta en el seu caràcter de mitjà d'intimidació col·lectiva. La Nova Recopilació Espanyola afirma que les lleis es donen "perquè els dolents, per por a la pena, s'excusin de fer el mal". A la mateixa època i amb major sinceritat, un Edicte francès de 1.534 ens diu que "les penes es dicten per a donar terror i exemple a tots". Conseqüentment, si l'experiència ha demostrat la seva ineficàcia intimidadora enfront del delinqüent, la pena de mort aplicada a un acte individual només roman sustentada per una concepció terrorista del dret i, no caldria dir-ho, per un terrorisme inútil. Malgrat tot, la màxima, condemna no amenaça només el delinqüent individualitzat. Es un mitjà d'intimidació que actua sobre les classes oprimides que volen alliberar-se. Aplicat sistemàticament, decapita el moviment revolucionari i el desmobilitza, és a dir, l'executa. Si el delinqüent emocional o el dement no són intimidats per una cosa en la qual no pensen, en canvi les classes socials pensen i poden ser intimidades per la violència. En la societat dividida en explotadors i explotats,

la guerra oberta o larvada entre aquestes classes és l'única "raó" que fa persistir la pena capital. Però mantenir aquest càstig només com a prevenció de l'anomenat delictes polític, fora massa sincer i vergonyós alhora. Heus aquí la utilitat i la hipocresia de l'execució del delinqüent comú.

En socialitzar els mitjans de producció, la revolució proletària està cridada a acabar amb la lluita de classes i eliminar així la raó de la pena de mort. Però només dos països socialistes han abolit la pena capital: Albània i Mongòlia. A la Xina les condemnes a mort s'executen després de dos anys de ser dictades, fet que redueix la possibilitat d'errors judicials i dona al delinqüent la possibilitat de rehabilitar-se. La revolució soviètica va abolir la pena capital; però durant el període stalinista fou restaurat aquest càstig a l'U.R.S.S. El fet és que la situació dels països socialistes, fins ara, ha tendit a demostrar que la desaparició de la propietat privada en un o més d'un país no produeix l'efecte mecànic d'abolir la pena capital. La raó que donen aquests Estats és que la lluita de classes roman a nivell internacional. Però aquesta raó, tot i ser certa, no és un argument vàlid. La realitat és una altra: després de l'època de l'estalinisme, la pena de mort s'aplica en el camp socialista exclusivament a delictes comuns: delictes de sang o delictes econòmics contra la propietat social. I malgrat que l'espionatge està penat amb la mort, els agents enemics capturats en aquesta guerra internacional, són objecte de negociació amb el món capitalista.

La concepció terrorista del dret és present en els actuals codis socialistes i sembla com si l'herència de la vella societat volgués ser avarament conservada. No s'han creat en el transcurs de mig segle les condicions materials i culturals per abolir la pena capital? Marx concebia l'extinció de l'Estat -violència organitzada per la classe hegemònica- com un procés evolutiu que s'iniciaria en el socialisme. Però no n'hi ha prou amb canviar les condicions materials. Mai la societat no es transformarà íntegrament sense el concurs de l'acció col·lectiva de l'home. La voluntat revolucionària ha de persistir mentre subsisteixin concepcions i pràctiques pròpies d'un vell ordre, arrelat durant milers d'anys.

"L'Estat no ha existit sempre. Han existit societats que van actuar sense ell, que no van tenir la més petita noció de l'Estat i del seu poder. En arribar a certa fase del desenvolupament econòmic que estava lligada necessàriament a la divisió de la societat en classes, aquesta divi-

sió va fer de l'Estat una necessitat . Ara ens atensem amb rapidesa a una fase del desenvolupament de la producció en la qual l'existència d'aquestes classes no tan sols ja no és una necessitat sinó que, a més, esdevé un obstacle directe per a la producció. Les classes desapareixeran d'una manera tan inevitable com van sorgir el seu dia. Amb la desaparició de les classes , desapareixerà inevitablement l'Estat . La societat , reorganitzant d'una manera nova la producció, sobre la base d'una associació lliure de productors iguals, enviarà tota la màquina de l'Estat al lloc que aleshores li ha de correspondre: el museu d'antiquitats; al costat de la filosa i la destal de bronze" (F. Engels, L'origen de la família, la propietat privada i l'Estat)

II. La pena de mort a l'Espanya contemporània

El Codi Penal de 1.932 promulgat per la II República espanyola és l'única legislació abolicionista en la història del nostre país. En la seva exposició de motius, el Codi del 32 declara que aboleix la pena de mort per "la seva ineficàcia intimidatòria" i perquè la "sensibilitat moderna impedeix fer servir aquest càstig durant més temps".

La República proclamada el 14 d'abril de 1.931, en un clima de pacífica i multitudinària alegria, i els dirigents de la qual van sortir de la presó per formar Govern, no va prendre represàlies contra els seus adversaris: es va facilitar el camí de l'exili al Rei i els polítics de l'antic règim van romandre lliurement al país. Molt diferents foren els antecedents de la proclamació: quatre mesos abans, el desembre de 1.930, Galán i García Hernández, protagonistes d'un pronunciament militar republicà, varen ser condemnats a mort i afusellats.

L'agost de 1.932, després d'una sublevació militar anti republicana que avortà, el general Sanjurjo va ser empresonat i la pena de presó li va ser commutada, poc després, per la pena de desterrament . El gener de 1.933, en ple període abolicionista , l'aixecament dels pagesos del poble andalus Casa Viejas va ser durament reprimat i 14 execucions il·legals forer dutes a terme per un escamot de la Guàrdia d'Assalt a les ordres del capità Rojas. El fet va provocar la crisi del govern d'Azaña, l'abstenció anarquista a les eleccions i el triomf electoral de la coalició de les dretes. L'octubre de 1.934, durant l'anomenat bienni negre i sota el govern Lerroux-Gil Robles, quan un moviment

revolucionari encapçalat pels miners va ocupar la capital d'Astúries, la majoria de les Corts, reunides amb molta urgència, va votar el restabliment de la pena de mort per a delictes militars. Però les forces encarregades de la repressió a Astúries es varen anticipar als "formalismes" executant, sense judicis, una cinquantena de treballadors detinguts. Poc després, l'1 de febrer de 1.935 i per procediment legal, el miner asturià Argüelles i el sargent Vázquez (que s'havien afegit a la lluita obrera) varen ser afusellats. Aquestes són les dues úniques execucions legals que es van practicar en el període que va des de la República fins a la guerra civil. Els processos militars que es celebraren arran de la "revolució d'Astúries" van dictar 17 condemnes a mort la majoria de les quals foren indultades per la pressió de l'opinió pública.

La mobilització pels presos d'Astúries i per aconseguir l'Amnistia, foren l'origen del Front Popular que guanyà les eleccions del 36. A la victòria electoral de l'esquerra, la dreta va oposar el pronunciament militar del 18 de juliol.

La història de la pena de mort durant la guerra civil és explicada clarament per les següents xifres:

- 100.000 morts al camp de batalla;
- 100.000 morts per incursions aèries i bombardeigs navals en zones civils (la immensa majoria en la zona republicana i especialment a Barcelona, Madrid, Alacant i Guernica);
- 50.000 morts per malalties i desnutrició;
- 20.000 morts per execucions i represàlies polítiques a la zona republicana;
- 200.000 morts per execucions i represàlies polítiques a la zona nacionalista.

Amb l'enderrocament de la República s'estableix la pena de mort al dret penal espanyol. El Codi de 1.938 justifica la mesura "perquè l'abolició és un sentimentalisme que no concorda amb la serietat d'un Estat fort i justicier". Entre 1.939 i l'acabament de la guerra mundial, segons els càlculs de l'historiador G. Jackson es varen dur a terme 300.000 execucions. (Aquesta xifra inclou les execucions que complien les sentències dictades pels Tribunals Militars i la liquidació sistemàtica de republicans realitzada per les tristament cèlebres "brigadas del amanecer".) La pena de mort aplicada de forma massiva durant la guerra civil i en els primers anys de postguerra va ser un cas de genocidi comès - o més exactament finançat - per les claus

ses oligàrquiques contra un poble que aspirava a canviar les velles formes de propietat al camp i aspirava a una reforma democràtica de la Banca i de la Indústria.

La nova correlació de forces a escala internacional, sorgida de la victòria aliada a la guerra mundial, provoca a Espanya uns canvis polítics que tendeixen a adaptar la Dictadura a la nova situació creada. L'índex de condemnes a mort baixa. No cal dir, però, que els decrets de "Bandidatge i Terrorisme", promulgats el 1.943 i el 1.947, van acollir la pena capital com a mitjà d'extermini del moviment guerriller que fou, en aquesta època, la principal oposició al franquisme. Les execucions de comunistes i anarquistes es compten per centenars.

El 1.951 i el 1.952 es varen produir certs fets que canvien quantitativament la pràctica de la pena de mort a Espanya. Per una banda, el malestar provocat per la crisi econòmica i el desproveïment va impulsar el ressorgiment del moviment obrer, que culminaria amb el "boicot" als transports i la vaga general de Barcelona. Per l'altra banda, l'estratègia internacional de "guerra freda" i com a conseqüència, els tractats diplomàtics, econòmics i militars entre el govern espanyol i el dels Estats Units, van posar fi a l'aïllament de la dictadura. La important disminució del nombre d'execucions va ser part d'una política exterior que tendia a estènyer les relacions amb el món occidental i era alhora una concessió necessària al front interior per a restablir la base social del règim que estava a punt de disgregar-se.

A la dècada dels 50 l'aplicació dels decrets de bandidatge i terrorisme va servir per a liquidar les restes de la guerrilla anarquista que va perdre els seus nuclis darrers amb la mort d'en Faceries i l'execució d'en Sabaté (els comunistes havien abandonat la tàctica guerrillera el 1.948). L'última sentència de mort dictada per la jurisdicció ordinària, contra José María Jaraabo per assassinat quadruple, es va executar el 1.959. El mateix any es va promulgar la Llei d'Ordre Públic que castiga amb la pena capital determinats delictes contra la seguretat interior i exterior de l'Estat, i no és més que un perfeccionament tècnic de la repressió política, pel fet d'englobar figures "delictives" que eren de la competència del "Jutjat de repressió de la Maçoneria i del Comunisme", posteriorment anomenat "Jutjat de repressió de les activitats extremes". El 1.960 es promulgà un nou decret-llei de bandidatge i terrorisme que actualitzà els anteriors i continuarà legalit-

zant en el futur la major part de les execucions polítiques.

El 1.962 les "vegues d'Astúries" canviaren altre cop la situació. El moviment obrer, que des del 1.956 anava desenvolupant-se amb certa força, disposava de formes originals d'organització que s'adaptaven a les difícils condicions imperants. La lluita heroica dels miners, recolzada pels treballadors dels principals nuclis industrials, va dissipar les últimes il·lusions d'una burgesia que havia cregut en la possibilitat de suprimir la lluita de classes per mitjà de mesures repressives extremes; mesures que, per altra banda, dificultaven les relacions entre el capitalisme espanyol i el Mercat Comú europeu. Les manifestacions d'estudiants varen recórrer els carrers amb el crit "Astúries sí, Opus no". Nombrosos intel·lectuals varen firmar escrits de protesta per les tortures que havien patit els miners. La correlació de forces socials s'estava modificant. A finals d'aquest mateix any, a la ciutat bavaresa de Múnic varen reunir-se personalitats monàrquiques i representants de la burgesia liberal amb membres de la direcció del P.S.O.E.: en aquesta reunió es va maldar per trobar una sortida a la situació espanyola. Malgrat que el "Pacte de Múnic" fracassés perquè no comptava amb sectors importants de l'oposició democràtica, el fet que una part de la burgesia busqués una solució de recanvi i els esdeveniments succeïts durant l'any foren factors que obligaren el Règim a articular una estratègia que servis de cunya entre l'oposició moderada de la burgesia liberal i l'oposició radical de les organitzacions obreres.

El 1.963 la "Llei Creadora del Jutjat i Tribunal d'Ordre Públic" va traspassara una nova jurisdicció especial una part de les funcions repressives que, fins aquell moment, havien estat exercides pels consells de guerra. Es tractava de crear una aparença de jurisdicció ordinària, amb la missió específica de reprimir l'exercici dels drets fonamentals, de manera més "jurídica" i menys escandalosa. Al mateix temps que es va fer aquesta reforma, la Llei Orgànica i la Llei de Premsa del 1.966 marcaven els límits de la "liberalització" que el Règim era capaç de promoure sense renunciar a la seva mateixa naturalesa. Naturalesa que va quedar demostrada el 20 d'abril del 1.963, amb l'afusellament del dirigent comunista Julián Grimau, en acomplir la sentència dictada, després d'un simulacre de judici, pel consell de guerra celebrat a Madrid. Tot i que l'execució va provocar una tempesta de protestes, el 17 d'a-

gost del mateix any varen ser executats al garrot els militants anarquistes Joaquín Delgado i Francisco Granados, acusats de posar una bomba que va causar ferides a 20 persones. I el 13 de desembre de 1.966 va ser executat José Ríos Romero, acusat d'haver matat un guàrdia civil. Totes les sentències havien estat dictades per la jurisdicció de guerra.

El 1.968 la declaració de l'estat d'excepció a Euskadi i la reposició del decret-llei de bandidatge i terrorisme, anunciaven la fi de l'anomenat període de liberalització. El 69 es decretaria l'estat d'excepció a tot el territori de l'Estat. Enfrontant-se amb les tendències d'enduriment, el congrés de l'advocacia espanyola celebrat el juny de 1.970, va reivindicar la supressió de les jurisdiccions especials, l'abolició de la pena de mort i la promulgació d'una amnistia. A finals d'aquest mateix any es va celebrar el consell de Burgos que, en un clima de protesta sense precedents, va condemnar a mort sis militants d'ETA. Va haver vagues i manifestacions massives arreu de l'Estat espanyol i a Euskadi la vaga va ser general. La pressió de l'opinió pública interior i exterior, a través d'una de les mobilitzacions abolicionistes més importants de la història recent, va aconseguir l'indult de les penes de mort i va salvar la vida dels joves bascos condemnats.

L'oposició, pel fet de coincidir els seus corrents distints, havia posat en perill l'existència mateixa de la Dictadura. I mentre els ultres del règim continuen imposant la línia dura, els evolucionistes, amb una política de dues cares, pretenen reagrupar la burgesia i apallissar la classe obrera. Per a Ortí Bordás, personatge que es defineix com un centrista, la clau és: "donar llibertat política i desarticular el Partit Comunista". El 1.971 es reforma la Llei d'Ordre Públic - segons les paraules pronunciades a les Corts - "per tal que no calgui decretar l'Estat d'excepció": El 1.972, enfront de la inflació de processos polítics, la jurisdicció d'ordre públic es veu reforçada per la creació d'un jutjat nou. Entre 1.970 i 1.973, sota els trets de la policia contra vaguistes i manifestants moren, com a mínim, 10 treballadors. El 1.969 l'estudiant Enrique Ruano va morir en circumstàncies sospitoses mentre estava detingut. El 1.971 durant una vaga dels treballadors de la construcció a Madrid, un guàrdia civil dispara i mata a sang freda l'obrer comunista Pedro Patiño. En cap d'aquests casos no es varen exigir responsabilitats als autors dels trets. El 1.972 un inspector de

polícia que havia assassinat un estudiant de Santiago, va ser condemnat per la jurisdicció ordinària a 20 anys de reclusió.

El 1.973 acaba entre la tensió provocada, per una banda, per la condemna a penes de fins a 20 anys de presó, imposada pel TOP a 10 dirigents obrers i per l'altra, per la confusió que crea la mort del president del govern en un fosc atemptat la paternitat del qual s'atribueix a ETA. El 1.974 s'obre entre les promeses oberturistes del nou govern i la pena de mort dictada pel consell de guerra contra l'estudiant Salvador Puig Antich. L'opinió pública, tot recordant el consell de Burgos, confia en l'indult. Són molt pocs els que saben que el 8 de gener del 1.972 havia estat executat, casi furtivament, Pedro Martínez Expósito pel delictes de robatori amb homicidi. Puig Antich, acusat d'haver matat un policia en el tiroteig quan es resistia a ser detingut, és executat el dia 2 de març de 1.974. El mateix dia és executat a Tarragona el ciutadà polonès Heinz Chez després d'haver romàs un any i mig en capella. Heinz acompanya el jove anarquista per disfressar el caràcter polític de la pena de mort. La indignació s'extén un altre cop per tot el país i durant el mes de març de 1.974 milers de persones demanen a crits l'abolició de la pena capital; la fi d'una pràctica que en 38 anys ha costat la vida de mig milió de ciutadans de l'Estat Espanyol.

Tanmateix, a la política oberturista, tan cínicament i inexactament expressada per Ortí Bordàs, li cal la repressió per a no ensorrar-se. Li cal una reorganització de forces en un règim històricament esgotat, el qual exigeix frenar l'oposició sigui com sigui, per a impedir un canvi polític de signe democràtic. Durant el 1.974 i la primera meitat del 1.975 les detencions continuen; la brutalitat de les tortures posen en greu perill la vida de diversos detinguts; es decreta un nou estat d'excepció a Biscaia i Guipuscoa. La jurisdicció ordinària - sotmesa a pressions de l'executiu - dicta diverses penes de mort per delictes de sang, per tal de crear les condicions propícies per a nous processos polítics exemplars. Esperarà en capella Sanjulian per acompanyar Eva Forest i Garmendia? En tot cas, la pena de mort, com a mitjà màxim d'intimidació, esdevé un dels problemes centrals de l'actual situació espanyola. És l'arma preferida del feixisme i no serà fàcil de fer-li'n renunciar.

Les formes feixistes de govern varen sorgir històrica-

ment quan la burgesia es va veure incapaç de mantenir la seva hegemonia de la combinació de la lluita ideològica amb les concessions econòmiques. L'oligarquia espanyola elegí el camí de la violència el 1.936, destruí la república democràtica; delnà la seva base social i establí unes formes de domini polític que tenen com a únic argument la repressió. El règim franquista, pel seu caràcter i per la seva història, està estretament vinculat a la pena de mort. No cal dir, doncs, que la lluita democràtica i la lluita abolicionista tenen una relació estreta. Els pobles de l'Estat espanyol són molt sensibles a la brutalitat d'aquest càstig, entre altres raons perquè potser no hi ha ningú - i Franco no n'és una excepció - que no tingui algun familiar executat. En la situació actual, amb un règim històricament esgotat, però disposat encara a colpir amb duresa el moviment obrer i popular, cal incloure en tots els programes reivindicatius l'objectiu de l'abolició. D'aquesta lluita pot dependre avui, en gran mesura el canvi polític; i en el futur la possibilitat d'obrir una via pacífica cap al socialisme.

L.L.

NOTES

1. Segons C. García Valdés, suplement nº 36 de "Cuadernos para el diálogo"; el nombre de països abolicionistes per llei o per costums és de 41 i el de retencionistes de 111. La revista "Pax" reproduïx un informe del Consell Econòmic i Social de les Nacions Unides que dona la següent relació: de 132 Estats membres, 10 han abolit la pena capital per a tot tipus de delictes, 16 la mantenen només per a delictes "excepcionals", 4 són abolicionistes per costum, 3 tenen legislació diversa i 99 mantenen la pena capital.

2. Segons l'informe del Consell Econòmic i Social de les Nacions Unides, 16 països han abolit la pena de mort per a delictes comuns i la mantenen només per a casos "excepcionals".

3. Segons C. García Valdés en la publicació esmentada, Albània i Mongòlia han abolit la pena capital. Segons l'informe del Consell Econòmic i Social de les Nacions Unides tots els països socialistes mantenen la pena capital en els seus codis, malgrat que no executen les persones condemnades.

4. L'època de l'"stalinisme" només pot entendre's com una deformació del socialisme. L'"stalinisme" concebeix l'Estat del proletariat com un instrument del partit. El centralisme democràtic cedeix el pas al poder personal que restableix la pena de mort per a imposar el seu parer. Molts comunistes, que després foren rehabilitats, varen ser executats o varen patir llargues penes de presó durant aquest període. Les difícilíssimes condicions en les quals s'inicià la construcció del socialisme al primer Estat proletari afavoriren el procés deformatador però no el justifiquen.

5. El general Franco manava el cos de l'exèrcit encarregat de la repressió a Astúries.

6. Dades de G. Jackson: "La república española y la guerra civil".

7. Segons dades de la revista "Pax", des del Novembre del 1.947 a maig del 1.975 s'han dictat només quatre penes de mort; contra: Jacques Leqorc, Eloy Massó, José Sanjulián i Miguel Angel Marcos, i tots per la jurisdicció ordinària.

Xirinacs, candidat al Nobel de la Pau

El 16 de gener d'enguany la Fundació Nobel acceptava la candidatura de Lluís Mª Xirinacs al Premi Nobel de la Pau. Xirinacs, sacerdot català de 43 anys, lluitador antifranquista, un dels 113, ha optat sempre per accions no-violentes per a manifestar la seva disconformitat amb el règim franquista i per a contribuir a la conscienciació del nostre poble.

Ha estat protagonista de cinc vagues de fam: el 1.969 per la separació de l'Església de l'Estat; el desembre de 1.970 en solidaritat amb els patriotes bascs jutjats a Burgos; el novembre de 1.972 amb motiu de la seva detenció a Ripoll i trasllat a la presó de Zamora, el 1.973, quan la detenció dels 113, i el gener del 1.975 per l'amnistia.

La seva candidatura al Nobel ha donat major ressonància a les seves accions i als seus objectius que són els del nostre poble. I malgrat que aquest premi hagi estat objecte de compensacions polítiques, com indica la seva adjudicació alhora al representant de l'imperialisme Kissinger i al gran patriota revolucionari Le Duc Tho, hem de considerar la significació que té aquest fet per a les nostres lluites. Xirinacs és ben conscient de la dimensió individual de les seves accions. Ell mateix ho expressa a la carta adreçada a Franco durant la seva darrera vaga de fam: "Jo que soc molt poqueta co

sa individualment, sols puc dir-te que totes les regles tenen excepcions... et suggereixo que utilitzis aquest poder, quasi diví, per autodestruir-te per tornar al poble tot el que és del poble, per tornar-li tot el que li prengueres fa quaranta anys. Et suggereixo una Amnistia sense condicions amb les conseqüents llibertats".

Però, al mateix temps, participa com un més en el gran moviment popular que està fent recular el règim i que està possibilitant l'alternativa política. Els vint-i-dos professors que proposaren la seva candidatura definien així les seves accions: "-la proclamació incansable de la dignitat dels homes i dels pobles apel.lant a l'exercici de les lli bertats i dels drets humans i denunciant tota viola ció dels mateixos.- El refús de la pena de mort ofe rint la seva pròpia vida per desvetllar les cons ciències al valor inalienable de la vida humana.- La defensa de les minories ètniques i de les nacio nalitats oprimides.- Les formes d'acció no-violenta que ha utilitzat per a promoure la Pau basada en la justícia i tot el que col.labora a la convivència fraterna entre els homes. Per això Lluís Me Xiri nacs ha realitzat quatre vagues de fam, la darrera de 42 dies de durada".

La nostra redacció des d'aquí se solidaritza amb la campanya per l'adjudicació del Nobel a Mn. Xiri nacs, subratllant especialment la necessitat de con tinuar la campanya per aconseguir l'amnistia política dins l'alternativa política i en el procés del trancament democràtic. Amb paraules del mateix Xiri nacs a l'esmentada carta: "una reconciliació exi geix dues parts , un canvi per ambdues parts. Per aquestes dues parts no són simètriques. Una part és

l'agressora del poble i l'altra és el poble agredit. Posar fi a l'agressió exigeix, també, renunciar als privilegis, dissoldre el grup de poder, tornar a tot el poble l'ús dels seus drets de reunió. de sindicació, d'associació política, de vaga i d'expressió.

La llengua catalana i la lluita per la democràcia

per Ramon Roig

"España se organiza en un amplio concepto totalitario, por medio de instituciones nacionales que aseguren su totalidad, su unidad y continuidad. El carácter de cada región será respetado, pero sin perjuicio para la unidad nacional, que la queremos absoluta, con una sola lengua, el castellano, y una sola personalidad, la española."

F. Franco, Palabras del Caudillo (1.938)

Els qui en els lamentables plens municipals de Barcelona i de Girona del mes de març passat van aixecar la veu per oposar-se a les propostes

de donar una minsa subvenció a l'ensenyament del català a les escoles, devien conèixer bé la consigna franquista: "una sola lengua, el castellano". Només així es comprèn la seva tenacitat a defensar les arques municipals (ells que les vigilen tan poc!) d'uns objectius tan "dubtosos", des de l'òptica franquista, i la seva perplexitat posterior enfront de la vasta campanya de protesta que els acords dels ajuntaments havien provocat. De fet eren ells, els "concejales" del no i els alcaldes de Barcelona i Girona, els qui es mantien fidels a les línies decretades des de la Guerra Civil per Franco i els seus turiferaris, i no pas els oportunistes, com Martn Villa o Samaranch. Aquests intenten, ara, una política de "tolerància" respecte a l'ús de la llengua catalana i a

l'exhibició de certs símbols nacionals (per exemple, la bandera) per raons tàctiques, ja que el marasme polític espanyol els empeny a les provatures més contradictòries per tal de conservar el poder.

(Entre parèntesis diguem que la solució pràctica que les autoritats "tolerants" semblen haver trobat per a finançar l'ensenyament del català no deixa de ser còmoda per a la hisenda estatal. El fet que siguin els ajuntaments i les diputacions els organismes que subvencionin aquestes classes demostra que han trobat una fórmula barata per sortir del pas: així el pressupost de l'Estat no despen ni una sola pesseta per a la cultura catalana, mentre que els organismes locals han de procurar-se fons per a una partida que, sota una organització centralista com l'espanyola, no els incumbeix. Si per a subvenir a aquestes necessitats cal crear nous impostos, els ciutadans de Catalunya els hauran de pagar, a diferència dels contribuents de la resta de l'Estat espanyol.)

Cal reconèixer, però, que aquestes vacil·lacions oficials han tingut un mèrit: han donat ocasió que es produís un amplíssim moviment de protesta que ha mobilitzat tots els sectors democràtics de Catalunya: des de les associacions de veïns fins als col·legis professionals, des de les entitats ciutadanes més diverses fins a les personalitats més representatives de la vida cultural i po-

lítica del nostre país, han manifestat, gràcies a una premsa cada vegada més sensible a les preocupacions ciutadanes, el seu desig inequívoc de normalització lingüística i cultural. Si algú es creia, doncs, que aquestes reivindicacions eren minoritàries, pròpies de nuclis intel·lectuals, o bé de certs sectors burgesos, ja no li queda cap dubte del seu caràcter profundament popular. Tal com assenyala el manifest de les entitats ciutadanes, encapçalat per Amics de la Ciutat de Barcelona, aquest formidable clamor popular ha estat una mena de plebiscit de clara significació a favor de la llengua i la cultura catalanes. No podia ser altrament, si considerem que una llengua no és sols un mitjà de comunicació, sinó l'expressió d'una cultura nacional i que el català és, en definitiva, la manifestació més visible i immediata de la personalitat nacional catalana. Les reivindicacions per la lliure expressió de la llengua i la cultura catalanes i pel seu ple desenvolupament formen part de les aspiracions democràtiques de tot el poble de Catalunya.

L'any 1939 el règim franquista va intentar una política d'assimilisme lingüístic imposant per la força l'ús del castellà i arraconant la cultura catalana a reduïdes folklorics. Aquesta política formava part del seu programa anticatalà i antidemocràtic, netament feixista, el qual s'ha atenuat gràcies a la resistència i a la lluita populars.

Tanmateix, malgrat les conquestes obtingudes pel moviment democràtic -l'ús públic del català s'imposa dia a dia, han aparegut diverses revistes catalanes i alguns diaris publiquen suplementos en català, les emissores radiofòniques i la televisió tenen programes en català, hi ha escoles i altres centres d'ensenyament que donen classes de català i en alguns fins i tot s'ensenyen en la nostra llengua, etc.-, res no ha modificat el caràcter centralista, l'opressor de les nacionalitats, del règim. Com ha recordat recentment Arias Navarro a la TVE -i hi va posar prou èmfasi perquè els telespectadors en prenguessin bona nota- el règim no accepta "ni comunismos ni separatismos". Tothom entén què vol dir Arias quan parla de "comunismos", en plural: vol dir que no en salva ni un, ni els corrents marxistes que a la resta d'Europa són acceptats en el joc parlamentari. El que pot resultar, a primera vista, més sorprenent és el plural "separatismos", però en el fons la cosa és prou clara: Arias rebutja totes les formes que pren el moviment reivindicatiu nacional dins l'Estat espanyol (des de l'independentisme fins al regionalisme polític, passant pel federalisme i la simple autonomia), com es demostra en el paràgraf dedicat al "regionalismo":

"Admitimos (o yo admito) el hecho diferencial, peculiar de la región, en todo lo que esté determinado por factores cultura-

les, idiomáticos, geográficos, económicos, hasta folklóricos; pero entiendo que la acentuación política de la región tiene tan triste recuerdo en las repúblicas de 1873 y 1931 que debe ser contenida en sus justas proporciones. Esto no quiere decir, ni roza para nada, el tema de la descentralización que no sólo está en la mente, sino en el propósito del Gobierno. Es una necesidad que cada día se impone, no sólo por la complejidad de los servicios públicos sino por la conveniencia de aproximar los órganos resolutivos a las esferas en donde el problema se produce."

Es a dir, l'únic que els "aperturistas" estan disposats a prendre en consideració són mesures merament administratives, per raó de "la complejidad de los servicios públicos". No volen, ni poden, proposar-se, doncs, una veritable descentralització, que comportaria canvis polítics importants, sinó el que tècnicament es coneix per "desconcentració administrativa".

En la mateixa línia centralista -en la més pura tradició feixista, afegiríem- estan les famoses declaracions del ministre d'Educació i Ciència a les Corts, el mes de febrer, en les quals va considerar l'ensenyament de les llengües "regionals" com una cosa secundària i va oposar-se rotundament a l'eventualitat d'impartir l'ensenyament en altra llengua que la castellana.

Fet i fet, tal com ha assenyalat recentment el Secretariat de la Comissió Permanent de l'Assemblea de Catalunya, les actuals maniobres de les autoritats franquistes "només poden enganyar certs sectors que amb simples retocs formals a l'actual situació -insostenible per a tothom- ja es mostrarien satisfets: ús "públic" del català, però no ús oficial; ensenyament del català (optatiu), però no ensenyament en català; algun diari en català, però no catalanització massiva de la premsa; emissions radiofòniques o televisives en català, però no ràdio i televisió catalanes, etc. En definitiva, "regionalismo bien entendido" sí, però no autodeterminació del poble català".

En efecte, si no és en una perspectiva de ruptura democràtica, en la via de l'autodeterminació, que el poble català exigeix -com és el cas dels altres pobles de l'Estat espanyol-, la llibertat d'expressió i el ple desenvolupament de la llengua i la cultura catalanes seran impossibles, malgrat els pedaços més o menys benintencionats que s'hi preten guin aplicar.

Ramon Roig.

Els dos primers números d'«Els Marges»

per F. Vallverdú

Des de la desaparició, a l'exili, de la "Revista de Catalunya"¹ no hi havia cap revista catalana en què la teoria i la pràctica de la literatura tinguessin un lloc preferent. Hi ha hagut, almenys, dos intents de cobrir aquestes necessitats a la Catalunya de la postguerra: "Quart Creixent" (1957-58), que només publicà quatre números perquè fou prohibit així que s'endevinà que volia ser una revista; i "El Pont", que té un caràcter marcadament miscel·lani i no és ben bé una "revista de literatura". Es veritat que tampoc no era una revista literària la desapareguda "Revista de Catalunya"; però, d'una banda, els criteris de selecció i el rigor exigit als treballs superaven la mera miscel·lània, i, de

l'altra, els temes literaris hi tenien una remarcable preferència.

La revista "Els Marges" es presenta com a publicació quadrimestral de llengua i literatura, i en un fullet publicitari els seus promotors afirmen que hi publicaran "treballs de creació, de crítica i de teoria de la literatura i estarà oberta a totes les activitats que satisfacin unes exigències mínimes de rigor i d'interès en l'elaboració o en la investigació de l'obra literària". El seu director és Joaquim Molas, catedràtic de llengua i literatura catalanes a la Universitat dita Autònoma de Barcelona, i els coordinadors són J.M. Benet i Jornet, J. Castellanos, J. Murgades i E. Sullà, tots ells deixebles del Dr. Molas.²

La revista està estructurada en tres seccions la primera, "Estudis i assaigs", és la principal (ocupa més de la meitat de les pàgines disponibles) i conté estudis de J. Molas, J.A. Argente, J.Ll. Marfany (num. 1), M. Prats, X. Fàbregas i un article de R. Wellek, traduït i presentat per E. Sullà (num. 2); la segona, "Textos", reuneix poemes o narracions de M. Rodareda, F. Formosa, N. Comadira (num. 1), B. Porcel, P. Gimferrer, M. Roig (num. 2); i la tercera, "Notes i ressenyes", recull articles o crítiques de diversa extensió i importància de Ç. Arnau, J. M. Benet, J. Castellanos, A. Manent, J. Triadú, etc.

Del primer número mereixen un esment especial els treballs de Joaquim Molas, Notes sobre la prehistòria poètica de Carles Riba (amb la publicació de quatre poemes inèdits d'aquest autor), de Joan A. Argente, De la lingüística a la poètica (potser massa prolix) de J. M. Benet i Jornet, C.A. Jordana, més enllà de la pulcritud (on replanteja la sig

66

nificació d'una obra injustament menysvalorada), i especialment l'estudi de Joan-Lluís Marfany, Reflexions sobre el Modernisme i el Noucentisme, que es un intent molt remarcable d'analitzar les arrels ideològiques dels dos corrents artístics i de posar en relleu què és el que realment els separava, objectius que l'òptica noucentista en què generalment es movia la cultura catalana fins ara havia esquivat.

Del segon número cal destacar els estudis de Xavier Fàbregas, La introducció del drama romàntic a Catalunya (una contribució important per a la comprensió de la dinàmica cultural del segle XIX català), d'Antoni-Lluc Ferrer, Consideracions sobre la Història de la literatura setcentista (amb observacions que obliguen a replantejar certs llocs comuns sobre el segle XVIII), d'Albert Manent, Federico Garcia-Lorca i Catalunya, 1925-1936 (on ens revela fets i actituds que ens suggereixen un sentit més profund en aquesta relació de Lorca amb Catalunya), la nota erudita de Modest Prats sobre un opuscle de fra Agustí Eura, "Controvèrsia sobre la perfecció de l'idioma català", i la reproducció d'un important article de René Wellek, un dels teòrics més prestigiosos de la crítica contemporània, iniciativa que esperem veure repetida en números successius.

En conjunt, el balanç d'aquests dos números és altament favorable, i cal felicitar-nos de la iniciativa que tan meritoriament porten a terme Joaquim Molas i el seu equip. No hi ha dubte que a Catalunya feia falta una tribuna per als estudis literaris que es proposés "d'estimular, d'analitzar, d'interpretar i de valorar la producció contemporània, però també de revisar el passat literari del país d'acord amb la sensibilitat i la problemàtica

dels nostres dies", com afirmen programàticament els seus promotors. Hi podem objectar, tanmateix algunes qüestions secundàries. Per exemple, crec que és excessiu l'espai dedicat a la secció de "Textos": en tot cas, em semblaria més justificat de veure-hi publicats textos menys assequibles (especialment traduccions, que no tenen sortida en les edicions corrents). Potser també caldria que dins la secció "Notes i ressenyes" s'hi fes una recensió sistemàtica de totes les obres literàries interessants que es publiquen (potser en forma de ressenyes breus?), independentment dels articles monogràfics dedicats als diversos autors. De tota manera, és molt aviat encara per dir si aquestes objeccions responen al tempteig normal de tota revista que comença o bé a deficiències més duradores.

Notes

1. L'últim número, el 104, es publicà el darrer trimestre de 1947 a París. Hi hagué encara dos intents de prosseguir la "Revista de Catalunya": l'any 1956 es publicà el núm. 105 a Sao Paulo i l'any 1967 el núm. 106 a Mèxic. Després, no hi ha hagut cap altra temptativa de resuscitar-la.

2. Fins ara n'han sortit dos números: el núm. 1 (maig 1974) i el núm. 2 (setembre 1974). N'és l'editor Teresa Lloret/ Curial Edicions Catalanes, de Barcelona.

Manifest de la Reconciliació, de la Junta Democràtica d'Espanya

(Manifest presentat a l'opinió pública simultàniament a París, Madrid, Barcelona, València i d'altres capitals el dotze d'abril de 1.975)

La JUNTA DEMOCRÀTICA D'ESPANYA ha assolit el primer dels seus objectius: la creació d'una sola i concreta alternativa política que, com a estratègia de la llibertat per al poble espanyol, permet de passar per via pacífica de l'Estat dictatorial a l'Estat democràtic.

Ara és realment possible sortir de la dictadura perquè enfront d'ella no hi ha el "caos" o el "comunisme", com el Règim necessita dir, sinó l'ordre democràtic i de convivència que després de la Declaració de la Junta, s'ha prefigurat en la imaginació social.

Aquest èxit qualitatiu i germinal de la democràcia ha estat possible tant per la formidable resposta de les forces activadores de la democràcia, que s'organitzen a tot Espanya en Junes Democràtiques territorials

i sectorials, com per la favorable acollida que els més diversos àmbits socials del país han atorgat al pacte polític nacional reflectit en la nostra primera declaració. Els dos fets aguditzen fins a l'extrem de la intolerància les contradiccions internes del Règim i el tanquen en una desconcertada actitud defensiva que el condueix cap a la incoherència i la descomposició.

A més a més, l'aparició pública de la Junta Democràtica d'Espanya en el moment just en què va desfermar-se la sòrdida disputa per la Successió entre les distintes camarilles que controlen l'Estat, va desvetllar a temps la consciència històrica de la necessitat d'una acció cívica, comuna a totes les classes socials i a tots els pobles que componen la comunitat d'Espanya, per alliberar la societat del règim polític que oprimeix el seu desenrotllament.

Per haver sabut expressar aquesta necessitat d'una acció nacional interclassista, tan allunyada d'un pacte

exclusiu entre els dirigents polítics de l'oposició convencional, com d'una combinació amb el Poder, les Juntes democràtiques han desvetllat un immens ressò d'esperança i de confiança popular i han consagrat la Junta Democràtica d'Espanya -malgrat les reticències i vacil·lacions d'algunes formacions democràtiques abstretes en l'"espera inactiva" o en el "radicalisme passiu"- no solament com a la plataforma unitària i irreversible de l'oposició al nivell de l'Estat, sinó també com el principi i configuració del poder polític que la societat espanyola necessita potenciar en termes d'acció per tal de construir una democràcia moderna.

L'alternativa democràtica a la dictadura no és ni una coalició de personalitats, partits polítics i sindicats en cerca d'un estatut, legal o tolerat, de l'oposició, ni un govern provisional d'aquesta coalició en cerca de càrrecs polítics a l'Estat. L'alternativa democràtica és només la condició prèvia i necessària, però insuficient, per a la transformació democràtica de l'Estat. Insuficient, perquè això no s'assoleix ni des de l'oposició, per la via d'una pressió verbal damunt del Règim perquè s'autoelimini, ni des de l'Estat autoritari, per la via d'evolució legal, perquè s'autoreformi. Pretendre que el símbol de l'alternativa democràtica passi directament a tenir el poder de l'Estat equivaldria a romandre en la il·lusió d'una altra "espera inactiva", o

tan accelerant intensament, l'acció política oportuna ha d'ésser la manifestació pública i inequívoca del poder polític d'alliberament, que es troba latent al si de tots els sectors socials frenats, reprimits o deprimits sota el Règim.

La tasca històrica que avui incumbeix a totes les formacions polítiques, sindicals, professionals, socials i culturals, que siguin expressió de la consciència democràtica, o si es produeix la crida de qui pot cridar, a comprometre's amb la seva conseqüència inevitable: continuïtat del mateix Estat i liquidació de l'alternativa democràtica. Seria, doncs, en definitiva, oportunisme polític.

La democratització real de l'Estat autoritari només s'assoleix des d'un poder polític independent que sorgeixi de la societat i assumeixi les funcions de l'Estat quan tingui prou potència per a transformar-lo en democràtic.

L'alternativa política es limita a crear les condicions perquè aquest nou poder es manifesti en direcció liberalitzadora de la societat i transformadora de l'Estat.

L'estiu passat, l'acció política oportuna va ésser l'aparició pública de la Junta com a alternativa democràtica al continuïsm del Règim sota la monarquia del Príncep. Aquesta primavera, per tal de no quedar-se a la saga dels esdeveniments, que s'es

que hi accedeixin ara des d'un pas-sat públicament superat, estiguin o no estiguin representades a les Juntes Democràtiques, és la d'orientar les accions de les seves respectives bases en aquesta exigència d'autoa-lliberament democratitzador.

Tanmateix, per fer que es manifiesti el poder polític ciutadà no n'hi ha prou amb l'indispensable voluntarisme mobilitzador de tota la militància política i sindical de les organitzacions democràtiques. Han d'entrar a l'escena de la reivindicació social i política centenars de milers, milions de persones, partidàries de la democràcia i de les llibertats, fins ara inhibides de les qüestions públiques per la inèrcia defensiva enfront d'un règim repressiu, per l'efecte adormidor de la demagògia oficial que proclama l'evolució del sistema devers la democràcia i per l'absència d'incitacions originals i eficaces per part de l'oposició.

Però el Règim és impotent davant la "conspiració" de la societat. Les manifestacions públiques de convergència ciutadana de les classes populars, mitges i professionals, sense perillositat social i sense posar en qüestió ni la unitat d'Espanya ni la propietat privada, desarmen la voluntat política de repressió i dissuadeixen les forces militars de tota intervenció fratricida.

El veritable obstacle que l'impuls

històric d'Espanya devers la democràcia real troba en el seu camí no rau solament en la repressió física que el Règim exerceix contra l'activisme sindical o polític de l'oposició, sinó també en la violació moral de les multituds, reduïdes al silenci en el refugi del seu quefer privat, per una propaganda totalitària de signe oberturista que els fa creure en la possibilitat d'aconseguir les llibertats polítiques per concessió generosa del Govern, mitjançant reformes lentes de la Llei.

Per això la Junta Democràtica d'Espanya adreça a tots els espanyols que confien en arribar a la democràcia per evolució del Règim la tesi següent:

L'Evolució democràtica de l'Estat per la via de reformes legals és, objectivament i subjectivament, impossible.

Des d'un punt de vista objectiu, la reforma de l'Estat autoritari no es pot fer des de la mateixa estructura de poder que el sosté, perquè la lògica interna i la funció històrica de l'esmentada estructura, independentment de les intencions personals dels qui la protagonitzen, és de naturalesa social invariant. En el cas del règim franquista, la seva lògica i la seva finalitat fonamental és suprimir la llibertat política a totes les classes socials per tal de poder reprimir el moviment obrer i les nacionalitats espanyoles mitjançant la violència institucional

litzada. Aquesta finalitat es la in-variant social del franquisme. Tot intent de reforma de la seva lògica interna es produirà fatalment en funció de l'esmentada finalitat fonamental.

Efectivament, dos fets indueixen el Règim a plantejar-se la qüestió de la seva reforma: la ruïna biològica del cap de l'Estat i la ruïna política de la seva obra.

La necessitat física de substituir el dictador, que no té substitut, pels elegits de les forces socials que controlen l'Estat, obliga a modificar el mètode de selecció de la classe governant. Aquesta és la significació política de l'Estatut d'Associacions, que intenta remodelar el criteri governant del Règim com si ens trobéssim a la vetlla del Decret d'Unificació d'abril del 37, amb la pretensió d'instaurar una dictadura ideològica que exclouï fins i tot els possibilistes catòlics i els monàrquics liberals.

La trista i monòtona història del Règim -anar encaixant els conceptes i fent-hi canvis socials que pretenia haver eliminat per sempre més: liberalisme econòmic, regionalisme, relacions amb els països de l'Est, desordre públic, vaga...- posa en evidència el fracàs del mètode de Franco. Tornar la llibertat política als sectors burgesos que estiguin disposats a servir-se'n per tal de continuar, amb mètodes pseudo-democràtics, la finalitat fonamental de l'Estat fran-

quista, és la significació política dels projectes d'associació per a la "reforma democràtica". Són projectes que intenten remodelar l'equilibri de poder de l'Estat com si ens trobéssim a la vetlla del Decret d'exaltació a Cap de l'Estat, del primer d'octubre del 36, amb la pretensió d'instaurar una monarquia primoriverista dels vencedors.

En ambdós casos es tracta d'un retorn al passat per tal de refer l'Estat falangista o l'Estat monàrquic que Franco ha impedit. Perquè la fatalitat històrica de qualsevol intent de reforma rau en el fet que la seva acció només es pot accomplir en la direcció que li ha imprès l'impuls d'on neix i a partir del quadre social en què es desenrotlla. És a dir, en i a partir del 18 de juliol. Per molt lliberals que siguin les intencions personals dels qui promouen les reformes, la seva acció política no pot tenir cap més funció històrica que la d'una "contrareforma anti-democràtica".

Però des d'un punt de vista subiectiu, tampoc no és un atzar que els homes elegits pel Govern per a dur a terme l'operació "reforma democràtica" no siguin homes d'Estat, que interpretin, sintetitzin i arbitrin les distintes i oposades forces socials per a configurar o traduir, en termes polítics i jurídics, un nou Estat democràtic, sinó simples homes de l'Estat que interpretin, sintetitzen i arbitren els distints grups i clans governants per tal de conti-

nuar, amb una nova façana liberal, el mateix Estat autoritari del qual són funcionaris.

La fracassada operació "reforma democràtica" es manifesta així subjectivament impossible i pren el sig nificat polític que realment té: frenar la pressió democràtica de la societat damunt de l'Estat i treure el president del Govern de la seva posició inestable, per situar-lo en el centre governant d'una ultra-dreta associacionista i d'una dreta reformista que s'equilibrin mútuament.

No ens confonguem: una cosa és l'evolució democràtica de la societat com un procés social que no exigeix solució de continuïtat en el seu desenvolupament pacífic, i una altra de molt diferent la transformació democràtica de l'Estat com a procés polític que exigeix la ruptura de la continuïtat jurídica i institucional del Règim. Doncs bé, per tal de conservar i garantir el caràcter pacífic del procés social devers la democràcia, que és allò que el poble espanyol desitja, és absolutament imprescindible un acte de ruptura democràtica de les lleis polítiques de la dictadura, que obri simultàniament a totes les classes i categories socials el procés constituent de l'Estat democràtic.

Per molt pacífic, ordenat i tranquil·litzador que sigui aquest procés de canvi de l'Estat autoritari a l'Estat democràtic, no escapa a ningú, ni a la dreta ni a l'esquerra,

que aquest canvi, tot i que no alteri les estructures econòmiques, representa una autèntica revolució política. No es tracta d'una qüestió de paraules: evolució o revolució. Ni de distints camins per arribar a la mateixa meta. El qui avui es pronuncia per les reformes legals en comptes, i en contra, de la conquesta del poder polític de la societat per les forces actives de la democràcia, no està elegint en realitat una via més tranquil·la, més segura i més lenta que condueixi al mateix fi, sinó un fi diferent: la continuïtat del mateix Estat reaccionari.

La manera d'assolir la "ruptura democràtica" predeterminedrà la consistència social del futur ordre democràtic. Per això cal que concorrin a l'acord nacional formalitzat en la Junta Democràtica d'Espanya totes les forces socials i polítiques que, havent superat la guerra civil, encara no han trencat el cordó umbilical que les reté unides a un Estat que expressa, i manté políticament, la contesa intestina.

El moment de la "ruptura democràtica", tot i la seva proximitat evident, no es pot fixar a data certa, com si es tractés d'un cop d'Estat. Però es pot accelerar per la voluntat i la capacitat d'acció política de les organitzacions i forces socials promotores de la democràcia. Per això és urgent que s'integrin a la Junta Democràtica d'Espanya -que continua oberta sense haver pres cap acord d'estructura orgànica-

les formacions polítiques i les plataformes democràtiques que encara no ho han fet. En conseqüència: per a impedir la continuïtat de la política econòmica de "desocupació inflacionista" acceptada pel Govern (tal com ho denuncien la darrera dimissió i canvis ministerials), per a impedir la continuïtat de l'aïllament internacional d'Espanya i per a impedir la continuïtat de la ficció d'un Estat que no correspon jurídicament i políticament a la realitat social, la Junta Democràtica d'Espanya, estimant que els poders democràtics de la societat superen els poders reaccionaris, crida tot el poble espanyol, totes les classes socials perquè acceleri el moment i trobi la forma de la "ruptura democràtica" del Règim, tot participant en les seqüents accions de RECONCILIACIÓ NACIONAL:

1. Les Junes Democràtiques convocaran i coordinaran, en els respectius àmbits i sota la seva total autonomia, tota mena d'acció política o social capaç de moure pacíficament les masses devers objectius concrets d'interès per al conjunt de la població o per a sectors determinats d'ella, que puguin ésser compartits per les classes socials oposades sense renunciar a les seves respectives motivacions o accions de classe.
2. L'Assemblea de Catalunya, la plataforma unitària basca i la Junta Democràtica de Galícia, són invidades a concórrer a aquesta convo

catòria amb les accions democràtiques peculiars de la seva identitat nacional, sota el signe polític de la restauració dels Estats d'autonomia, "dintre de l'Estat espanyol".

3. Les Junes Democràtiques regionals són cridades a convocar també accions d'identitat regional, sota el signe polític de la instauració democràtica del Poder regional dintre de l'Estat espanyol.
4. La Junta Democràtica d'Espanya, en el moment que determinin les accions parcials a què es refereixen els punts anteriors, convocarà i coordinarà a tot el territori espanyol una jornada d'acció democràtica, d'abstenció cívica de tota mena d'activitat laboral i empresarial, tant en el sector privat com en el sector públic, sota el signe polític de la RECONCILIACIÓ NACIONAL

JUNTA DEMOCRÀTICA D'ESPANYA

(Traducció del castellà)

Per una acció democràtica nacional. Declaració del C.E. del PSUC.

El poble de Catalunya s'està re-tro-bant a si mateix en una explosió del sentiment democràtic i nacional, orientada cada cop més obertament i resolutament envers la reconquesta de la llibertat.

Múltiples accions i actituds col-lectives en defensa de reivindicacions socials i nacionals democràti-ques remouen la consciència catalana i la fan cada dia més intolerantment incompatible amb el règim d'opressió i corrupció que li és impositat.

L'activitat unitària de masses va adquirir formes organitzades, dinàmiques i obertes, expressió del movi-ment real, i es manifesta amb una continuïtat demolidora que posa en qüestió les estructures feixistes i exigeix solucions democràtiques.

Les accions i vagues dels treba-lladors i la impulsio amb què el mo-viment obrer es prepara per a les e-leccions sindicals, en lluita per la conquesta del sindicat de classe, les protestes camperoles, la campanya po-pular per l'amnistia i contra la pe-na de mort, la rebel·lió de la Uni-versitat, modèlicament expressada pel Claustre de Bellaterra, les rei-vindicacions locals i de les barria-

des, les actituds dels Col·legis pro-fessionals i dels funcionaris de l'administració pública, es fonen en un mateix corrent amb l'exigència de l'ús de la llengua catalana a l'ense-nyament i arreu, amb la protesta aï-rada contra el No dels regidors bar-celonins i amb la convocatòria del Congrés de la Cultura Catalana.

Necessitem
un autèntic pacte català

Les declaracions reiterades a fa-vor de la democràcia d'un cada dia més ampli ventall de personalitats, d'esquerra i de dreta, representati-ves dels més diversos sectors socials fins i tot d'interessos oposats en altres aspectes, exigeixen la supera-ció de l'esperit i de totes les se-queles de la guerra civil. Així po-sen en relleu que l'actual revolució política és cosa de tots els qui vo-len un règim de llibertat i, per con-següent, la possibilitat i la neces-sitat d'un autèntic pacte català per al restabliment de la convivència ci-vica democràtica i perquè el país pu-gui lliurement ésser català.

Avui, la situació que els catalans vivim a Catalunya és molt semblant a

la que es viu a totes les terres d'Espanya. La premsa -diaris i revistes- és un exponent ben clar d'un mateix sentiment generalitzat de voler acabar amb totes les formes de poder del règim actual i d'instaurar una nova legalitat mitjançant el restabliment de la democràcia i l'obertura d'un procés constituent. L'evolució de l'Església, ratificada a la Carta Pastoral de l'Episcopat: "La Reconciliació a l'Església i a la Societat" i els documents dels bisbes catalans, reflecteix també aquest sentiment general dels pobles d'Espanya, igualment compartit per un sector cada cop més ampli de les forces armades.

S'imp~~osa~~-ta

S'imp~~osa~~ la ruptura democràtica

La societat espanyola, globalment, està situant la complexitat de la lluita per les llibertats polítics i nacionals en un nou terreny, en les condicions emmarcades per un món on la històrica victòria dels pobles del Vietnam i de Cambodja determina un canvi substancial en la correlació de forces internacionals a favor de la coexistència pacífica que, tenint a alliberar Europa i els països del tercer món de l'existència de blocs militars oposats, facilita la seva contribució en condicions d'igualtat al reforçament de la pau i de la cooperació internacional.

La dinàmica actual de la societat espanyola planteja la necessitat del

canvi i l'imp~~osa~~ de tal manera que, en el fons, tota ella s'està desplaçant en un sentit democràtic. Mesures de repressió com l'estat d'exc~~ep~~ció decretat a Biscaia i Guipúscoa, mesures que cal denunciar i combatre vigorosament, no poden, tanmateix, impedir l'avanç d'aquest desplaçament.

El règim, empès per l'allau democràtica, acorralat per una situació de crisi econòmica davant la qual no pot oferir cap sortida autèntica, distanciat de la Comunitat Econòmica Europea i conscient del seu desprestigi internacional, intenta d'arbitrar una política que, donant tàcitament per mort l'"oberturisme del 12 de febrer", li resulti el més coherent possible amb el procés de canvi iniciat. Però avui el desenvolupament d'aquesta política exigeix ja la decapitació de les posicions ultres que, formalment infeudades en el "Consejo Nacional del Movimiento" i en les "Cortes", tenen com a única font de supervivència la presència del general Franco al cim de l'aparell de l'Estat. Això fa que les forces que actualment detenen el poder trobin un obstacle en el mateix cap de l'Estat.

En aquesta situació, hom pot observar dins les esferes governamentals i al voltant d'elles tota una sèrie de pressions, maniobres i tensions encaminades a aconseguir la retirada del general Franco. Al mateix temps, amb la finalitat d'eixamplar la base social amb un cert consentiment a favor de la maniobra i

de la consegüent instauració de la monarquia "juancarlista", la vessant repressiva del règim deixa una notable permissibilitat a alguns sectors de l'oposició democràtica amb l'esperança d'afeblir llur compromís efectiu amb les aspiracions populars de ruptura democràtica.

El Comitè Executiu del Partit Socialista Unificat de Catalunya crida el poble català a estar atent a la situació que, en un futur immediat pot crear la substitució del general Franco per Juan Carlos en l'estabilitat del règim i li proposa en aquest cas, com a objectius de lluita immediata, l'alliberament dels presos polítics de les presons, l'ocupació democràtica de l'estructura sindical i l'aparició pública de les organitzacions polítiques amb la perspectiva de la ruptura i la instauració d'un govern provisional de la Generalitat de Catalunya.

La Junta Democràtica i Catalunya

En el context general, l'aparició del Manifest de la Reconciliació de la Junta Democràtica d'Espanya adquireix una gran importància política en oferir-se en el procés de canvi com alternativa democràtica, en denunciar l'evolucionisme com una trampa a la voluntat popular, en definir clarament la ruptura denunciant la passivitat i els falsos radicalismes en preconitzar la presència del poble en tant que protagonista de les

llibertats polítiques mitjançant una acció democràtica i en explicitar que el restabliment dels Estatuts ha d'encetar el procés democràtic a les diverses nacionalitats.

No és estrany que, enfrontat amb l'única alternativa unitària, programàticament definida i organitzativament oberta, el poder feixista intensifiqui els atacs contra la Junta Democràtica d'Espanya i els seus components.

El Partit Socialista Unificat de Catalunya, ensems que proclama un cop més el seu recolzament de la Junta Democràtica d'Espanya en tant que instància unitària a nivell de l'Estat i s'esforça perquè la seva veu sigui escoltada pel poble de Catalunya, crida totes les forces polítiques i moviments socio-polítics a avançar en el procés d'entesa amb la Junta Democràtica d'Espanya a través d'una negociació que faciliti la incorporació de les forces que encara n'estan absents i els canvis que el diàleg aconselli; crida a fer tot el necessari per tal que el poble de Catalunya assumeixi plenament el paper que li correspon en la ruptura democràtica a nivell de l'Estat i a partir de les seves indeclinables reivindicacions nacionals. L'acció general mancomunada és de primordial interès per a cadascun dels pobles hispànics i per a tots plegats.

Voluntat unitària per damunt de tot

Es indubtable que, tot i essent fonamentalment favorable, la situació de canvi que s'inicia augmenta de manera notable la complexitat del panorama polític. Sobre les coordenades esquemàtiques representades per l'evolucionisme d'una banda i la revolució política per l'altra, s'interfereixen conflictes connaturals amb l'aparició a la palestra política, amb llur pròpia entitat, d'altres forces que són expressió de corrents socials reals i el procés unitari amb les quals no s'ha de confondre amb la incondicionalitat envers elles.

Per això, en aquests moments, al costat del manteniment ferm de les qüestions decisives, que considerem de principi en relació amb el caràcter de la revolució política i en les quals no admetem confusionisme de cap mena, el Partit Socialista Unificat de Catalunya farà tot l'esforç de flexibilitat que calgui en la negociació i posarà atenció a no instal·lar-se en posicions sectàries que els intents del règim de condicionar sectors de l'oposició democràtica i la pervivència de residus anticomunistes en aquests sectors podrien estimular en nosaltres, en detriment d'una anàlisi serena i del necessari avenç del procés unitari.

El Partit Socialista Unificat de Catalunya reafirma la seva voluntat unitària per damunt de qualsevol con

flictitivitat i el seu propòsit de continuar treballant per la consolidació i eixamplament de les estructures unitàries de Catalunya, particularment la Comissió Coordinadora de Forces Polítiques de Catalunya i l'Assemblea de Catalunya.

Preparar l'acció democràtica

El procés de canvi en marxa, l'intent del poder feixista de condicionar sectors democràtics invitant-los a la passivitat, els propòsits d'aïllar el nostre partit o de situar-lo en una posició subalterna perquè se'l sap irreductible enfront de les promeses evolucionistes i, sobretot, perquè la ruptura democràtica exigeix una acció que manifesti la voluntat del país; tot això fa avui més necessari que mai l'avenç decidit en la preparació en concret de la vaga nacional, és a dir, d'una acció democràtica nacional de Catalunya, entesa com un ampli front d'activitat unitària de masses sense exclusions de cap mena, en la qual la vaga general de la classe obrera serà fonamental.

La preparació d'aquesta acció democràtica que convergeixi amb les accions dels altres pobles i regions d'Espanya, es presenta, doncs, com una tasca primordial de tot el partit i de cadascun dels seus militants, en tant que partit inseparable del teixit social de la nostra col·lectivitat nacional. Això vol dir que només a partir del nostre oble, de la convergència de les seves

capes i classes socials, la convocatòria s'haurà de configurar a l'interior mateix del moviment, encarnada en alternatives reals de poder, amb noms i cognoms, amb òrgans d'acció públics, plurals, vius, organitzats, però canviants, d'acord amb la dinàmica dels esdeveniments i tendint a coordinar-se en el treball polític.

Per fer realitat aquesta gran acció democràtica, que situï enfront de l'evolucionisme la voluntat democràtica del nostre poble, en un gest plebiscitari, no violent, però incontenible, capaç d'imposar en la pràctica les exigències expressades pels programes de la Comissió Coordinadora de Forces Polítiques de Catalunya i de l'Assemblea de Catalunya, el PSUC crida en primer lloc aquestes dues plataformes unitàries a preparar conjuntament l'acció d'una manera concreta.

A l'Assemblea de Catalunya, en tant que moviment de convergència de masses, correspon el paper principal en la consecució d'aquest objectiu, que al mateix temps activaria el procés de la seva descentralització. La preparació de l'acció democràtica seria, ensems que l'objectiu catalitzador de masses, l'instrument de la descentralització i d'enfortiment polític dels seus òrgans de coordinació.

En aquesta direcció, totes les organitzacions del partit, comitès i militants, han de plantejar-se la preparació de l'esmentada acció demo

cràtica com a forma natural de militància a través del desenrotllament de les accions reivindicatives pròpies de la classe obrera i dels altres sectors de la població a la fàbrica, al barri, als centres culturals i professionals i en les relacions socials, i fer que la presència política de l'Assemblea de Catalunya no sigui un fet exterior a les lluites, tendint a clandestinitzar-se per a cridar a l'acció, sinó un fet consubstancial amb les accions i lluites, que n'expressen i incorporen els objectius programàtics i l'essència unitària nacional, rebutjant la pretensió de compromisos orgànics estables si estan desvinculats del moviment real.

El paper de l'Assemblea de Catalunya

Només una concepció i una pràctica obertes, anticlandestinitzants, que conduixin a identificar-se constantment amb el moviment real, poden fer que l'Assemblea de Catalunya assumeixi el paper que la situació política exigeix per a dirigir l'acció democràtica nacional.

Per aquest camí d'acció política oberta, els òrgans de coordinació de l'Assemblea de Catalunya s'haurien de plantejar la preparació de la II Sessió Plenària, concebuda en termes d'un gran debat de masses, no tancat en un local sinó traslladat als centres de discussió i decisió reals del país. La impulsió i l'elaboració de les alternatives locals i secto-

rials com a instrument de convergència, entorn del qual es vagin agrupant les forces representatives de tots els sectors socials interessats, facilitaran la cristallització definitiva i sense exclusions d'un autèntic Pacte Català.

El Comitè Executiu del Partit Socialista Unificat de Catalunya entén que el programa de la CCFC i els quatre punts de l'Assemblea de Catalunya constitueixen la base de partida per a arribar al Pacte Català i considera que el gran debat de masses que proposem hauria de dur a l'elaboració d'un programa de govern que configuri les línies generals d'actuació i funcionament, durant el període provisional, de les institucions de la Generalitat de Catalunya, al voltant del qual programa s'eixamplin les convergències unitàries ja avui assolides, en un procés que doni al poble de Catalunya una veu conjunta i li permeti d'aportar la seva força al procés unitari, democràtic i d'autèntica revolució política a nivell de tot l'Estat espanyol.

El Comitè Executiu del
Partit Socialista Unificat de Catalunya

2 de maig de 1975

PREUS DE SUBSCRIPCIO

quatre nùmeros :

\$ mex. :	15.00
Ptes. :	80.00
Dls. :	1.75

un exemplar :

\$ mex. :	5.00
Ptes. :	25.00
Dls. :	0.45